Detaljeret bearbejdning af kortlægningsresultater og ressourceopgørelse fra Kriegers Flak med speciel fokus på tolkning af Energinet DK data fra 2012

Jørn B. Jensen

DE NATIONALE GEOLOGISKE UNDERSØGELSER FOR DANMARK OG GRØNLAND, KLIMA-, ENERGI- OG BYGNINGSMINISTERIET

Detaljeret bearbejdning af kortlægningsresultater og ressourceopgørelse fra Kriegers Flak med speciel fokus på tolkning af Energinet DK data fra 2012

Rekvirent: Naturstyrelsen

Jørn B. Jensen

DE NATIONALE GEOLOGISKE UNDERSØGELSER FOR DANMARK OG GRØNLAND, KLIMA-, ENERGI- OG BYGNINGSMINISTERIET

Indhold

1.	Indledning	3
1.1	Formål og baggrund	3
2.	Sammenfatning	6
3.	Arkivdata og tidligere undersøgelsesresultater	8
4.	Metodebeskrivelse Energinet.dk data	16
4.1	Data indsamlet i forbindelse med Krigers Flak Offshore Wind Farm (KF_O\	NF)16
5.	Energinet.dk datatyper anvendt til Krigers Flak råstof evalueringen	18
6.	Bearbejdning og tolkning af data	19
6.1 6.2	Bathymetriske data Multibeam backscatter, sidescan data og grabprøver som baggrund for	19
<u> </u>	overfladesedimentkortet.	20
6.3	til prøvetagninger	relation
6.4	Råstofressource kortlægning volumen og kvalitet	27
7.	Områdebeskrivelse og generel geologi	28
7.1	Områdebeskrivelse	28
7.2	Generelle geologi	29
8.	Resultater af råstofkortlægningen	42
8.1	Ressourceområde 552001 Baltiske Issø sand og grus	44
8.2	Ressourceområde 552002 ældre Littorina sand og grus	46
8.3	Ressourceområde 552003 yngre Littorina sand og grus	48
8.4	Subrecent dæklag	49
8.5	Tidligere sandindvinding	50
8.6	Ressourcebegrænsninger	53
9.	Anbefaling til supplerende kortlægning	55
10.	Referencer	56

1. Indledning

1.1 Formål og baggrund

Projektet har til formål at lave en detaljeret sammenstilling af alle eksisterende råstofgeologiske oplysninger fra Kriegers Flak, samt at foretage en råstofgeologisk tolkning af detaljerede seismiske data udført for Energinet.dk i 2012. På basis af det samlede dataset, vurderes placering, mængde og sammensætning af tilgængelige råstofreserver på havbunden i Krigers Flak området.

Krigers Flak er undersøgt i flere omgange, specielt i forbindelse med råstofevaluering til brug for Øresundsforbindelsen og der er fundet tilstedeværelse af meget store sandressourcer, samt indikationer på ralforekomster.

Oplysningerne fra de forskellige kortlægningsprojekter er ret betydelige med hensyn til sejlede seismiske linjer og prøvetagninger (Figur 1-1), men ligger i enkeltrapporter og der er ikke gennemført en detaljeret samlet bearbejdning af oplysningerne, som giver et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere placering, mængde og sammensætning af de tilgængelige råstofressourcer og dermed sikring af det nødvendige planlægningsgrundlag for tilrettelæggelsen af den fremtidige råstofforsyning.

Den første interesse for Kriegers Flak, som råstofområde, kom i 1984, som følge af publiceringen af et videnskabeligt arbejde fra Universitetet i Kiel (Tahrir, S. 1984). Skov og Naturstyrelsen og DGU har i perioden 1989-1992 foretaget en kortlægning, som et led i den generelle kortlægning af marine råstoffer (Leth 1992). For A/S Øresundsforbindelsen foretog DGU desuden en supplerende undersøgelse omfattende sandpumpning i 25 positioner (Jensen og Leth 1992). DGU har foretaget en semidetaljeret undersøgelse i et delområde (Lomholt og Jensen 1993), Supplerende slæbesandpumpninger i 1994, detaljeret bathymetri og overfladesedimentkort i udvalgte områder i 1995 og statiske betragtninger om råstoffernes kornstørrelsesfordelinger i 1995 og endelig har GEUS foretaget vurderinger af anvendeligheden af sandressourcerne til Øresundsforbindelsen, Amager Strandpark (Larsen 2003), og til Femern Bælt forbindelsen (Jensen, 2011). De største anstrengelser er gjort i den centrale del af Kriegers Flak (Figur 1-2) hvor der tilsyneladende var størst råstofpotentiale. Som supplement til rapporterne er der produceret en række notater om specifikke spørgsmål.

Datagrundlaget omfatter eksisterende oplysninger fra råstofundersøgelser, tekniske rapporter, publicerede kortlægningsrapporter, erhvervets råstofefterforskninger samt oplysninger om resultater af tidligere og igangværende råstofindvindingsaktiviteter.

Det er i disse tidligere rapporter imidlertid endnu ikke lykkedes at få etableret en detaljeret ressourcevurdering med hensyn til mængder og kvaliteter.

Figur 1-1 Eksisterende surveylinier, boringer (rød) og overfladeprøver (blå) i Kriegers Flak området. Rød stiplet polygon angiver survey området for Kriegers Flak vindmøllepark kortlægningen udført i 2012.

Figur 1-2 Kortet viser det centrale Kriegers Flak (rød fuldt optrukken polygon) hvor de fleste sandressourcer findes på Kriegers Flak. Den stiplede røde linie angiver området for hvilket ny højopløselige data er benyttet til at foretage en samlet råstoforienteret kortlægning af hele Kriegers Flak.

I løbet af 2012 gennemførte GEMS Survey limited imidlertid et hydrografisk og geofysisk havbunds survey i Krigers Flak området for Energinet.dk, med henblik på etablering af en vindmøllepark på Kriegers Flak. Der er tale om en meget omfattende seismisk kortlægning (højopløselige airgun, sparker, sub-bottom pinger, side scan samt multibeam data i 100 m grid) med henblik på vurdering af de geotekniske forhold i området udpeget til mulig vindmølle park. Undersøgelsen dækker hele Kriegers Flak området og dermed også områderne udpeget som råstofrelevante. Der er sejlet ca. 2700km seismik, hvilket giver en linjeafstand på ca. 100m, samt krydslinjer for hver 1km (Figur 4-1). Uheldigvis gik GEMS Survey i betalingsstandsning i december 2012 og efterfølgende har Ramboll DK stået for tolkningen og afrapporteringen. Der er således tale om en enestående mulighed for at lave en detaljeret undersøgelse af den potentielt største fremtidige råstofressource for hovedstadsområdet, med hensyn til mængder og kvaliteter.

Disse data samt bundprøver i form af 73 grab og 17 dybe boringer, blev frigivet i efteråret 2013 (Figur 4-1) og kan således benyttes til kortlægning i råstofmæssigt øjemed.

2. Sammenfatning

Kriegers Flak råstofkortlægningen omfatter en detaljeret sammenstilling af alle arkiv råstofgeologiske oplysninger fra tidligere undersøgelser, samt en råstofgeologisk tolkning af detaljerede seismiske data og prøvetagninger udført for Energinet.dk i 2012 - 2013.

På basis af det samlede dataset, er der lavet en revurdering af placering, mængde og sammensætning af tilgængelige råstof ressourcer på havbunden i Krigers Flak området, med henblik på kortlægning af sand og grus ressourcer i en detaljegrad, som tillader vurdering af råstofkvaliteter og voluminer.

Den detaljerede gennemgang af tidligere undersøgelser viser at der er indsamlet et væld af data på Kriegers Flak og der er opstillet en geologisk model der beskriver tilstedeværelsen af prograderende fossile kystdannelser, dels ferskvands sø sedimenter og dels marine Littorina sedimenter. Ligeledes er der kortlagt en række ressourceområder og mængder, som ofte er overlejret af et dæksand lag.

De tidligere kortlægningsresultater er benyttet i forbindelse med sandindvinding til Øresundsforbindelse og til Amager Strandpark, hvor der i alt er indvundet omkring 1,7 mio. m³ fyldsand.

Der har imidlertid til stadighed været en usikkerhed med hensyn til den geologiske model og derfor også til fordelingen af sand og grus, samt til de samlede mængder og kvaliteter.

Tolkningen af Energinet 2012 – 2013 data har resulteret i en ny geologisk model for Kriegers Flak området.

De detaljerede data har gjort det muligt at kortlægge interne lagpakker i kystsystemerne og på den baggrund er der præsenteret en række palæo overfladekort, som afslører at Krigers Flak oprindeligt bestod af 2 store moræneknolde, som i forbindelse med efteristidens ferskvands og marine transgressioner har været udsat for erosion. Et frit stræk på mere end 100 km til Bornholm betød at erosionen hovedsagelig foregik i den østlige del og sedimentet blev transporteret om på den vestlige læside, hvor der aflejredes store kystdannelser.

Sand og grus ressourcerne opdeles i 3 enheder relateret til Baltiske Issø transgressive kystdannelser, ældre Littorina kystdannelser og yngre Littorina kystdannelser. Fælles for kystdannelserne er det at størstedelen består af odde platform dannelser, som indeholder 3 – 5m høje forsets, der hovedsagelig prograderer mod vest og syd og i mindre grad mod øst, i forbindelse med oddekompleksets udbygning. Spredt ud over oddeplatformen findes der desuden proksimale grusede kystdannelser, til dels som strandvoldsdannelser. Desuden findes der et subrecent sand dække, der blev aflejret efter at kystsystemet var druknet. Sanddækket ligger som overjord på de øvrige ressourcer, men kan også opfattes som en sandressource.

Hvert af de 3 ressourceområder er kortlagt med hensyn til arealmæssige fordeling, tykkelse og volumen og med baggrund i alle eksisterende prøvetagninger er sedimenttyperne vurderet.

En samlet vurdering (Tabel 1) viser at der er registreret omkring 86 mio. m³ sand og 4 mio. m³ grus og ral på Kriegers Flak, i området som er friholdt til sandindvinding.

	552001	552002	552003	Dæklag (frihol-	l alt
	mio m ³	mio m ³	mio m ³	delses zone	mio m ³
				>0,7m tykkelse)	
				mio m ³	
Sand	32	28,5	13,5	10	86
Grus og ral	2	1,5	0,5	0	4

Tabel 1 Opgørelse af sand og grus ressourcer på Kriegers Flak i området som er friholdt til sandvinding.

Tidligere laboratorieundersøgelser viser at sandpetrografien generelt opfylder kravene til højkvalitets beton tilslag og stenmaterialet lever op til klasse M sten.

Odde platform sandaflejringerne i ressourceområderne 552001 og 552002 indeholder klasse A og B sand, defineret som sandmateriale med uensformighedstal U≥1,8 og kornstørrelsesdiameter D≥0,25 mm (A sand) og sandmateriale med U(1,6-1,8) og D≥0,25 mm (B sand). I de grusede topsands og proksimale forset områder er der mulighed for at opfylde kravene til klasse II sand med uensformighedstal \geq 2.0. Den store forskel på de to ressourceområder er at 552001 ikke indeholder skaller.

I ressourceområde 552003 indeholder odde platform aflejringerne sand B, medens der er mulighed for at de grusede topsandslag opfylder klasse II sand.

Dæksandet er meget velsorteret med uensformighedstal på 1,5 til 1,6 og med d50 på 0,28 – 0,31,men adskiller sig ikke for de underliggende ressourceområder med hensyn til indhold af finstof og vil derfor ikke forøge sedimentspillet ved produktion fra området.

Ved at sammenholde kortlægningsdata med tidligere råstofindvinding er det vist at tidligere problemer med uønsket grus indhold i indvinding af fyldsand skyldes at der er indvundet i områder med et tyndt dæksands lag over proksimale grovkornede kystdannelser. I fremtiden vil dette kunne undgås ved at henlægge indvindingen til områder, hvor der ikke findes grovkornede kystdannelser.

Det anbefales at der udføres supplerende kortlægning i form at supplerende boringer og sandpumpninger fokuseret i de proksimale kystdannelser, da det derved vil være muligt at give et præcist tal på tilstedeværelsen af grus og ral, samt at udfærdige en indvindingsstrategi for indvindingen af de grove sedimenter.

Rapporteringen foreligger som en skriftlige rapport med tilhørende kortbilag, seismiske eksempler og udvalgte prøvetagnings bilag. Desuden er data præsenteret i MapInfo-format på en måde, som sikrer en høj brugervenlighed.

Metadata fra alle akustiske sejllinjer er registreret i GEUS databasen Marta og alle prøvetagninger med tilhørende laboratoriedata er registreret i GEUS databasen Jupiter.

Digitale PDF versioner af tidligere rapporter er linket til databaserne, så det er muligt at finde frem til de oprindelige datakilder.

Data er desuden lagret i en struktur, med fokus på efterfølgende indlægning i råstofdatabasen, som er under udarbejdelse på GEUS.

3. Arkivdata og tidligere undersøgelsesresultater

De eksisterende arkivdata omfatter de i afsnit 1.1 omtalte seismiske data samt bundprøver i form af grab prøver, boringer og sandpumpninger. I forbindelse med projektet er de manglende data blevet arkiveret i GEUS's centrale databaser. Således er de seismiske arkivdata registreret i Marta databasen, medens prøvetagningerne er registreret i Jupiter databasen. Desuden er digitale PDF versioner af tidligere rapporter blevet linket til databaserne, så det er muligt at finde frem til de oprindelige datakilder. Borelog beskrivelser, korntørrelsesanalyser samt petrografiske analyser er ligeledes linket til de tilhørende prøvepositioner i Jupiter databasen.

De ældste seismiske data, som er registreret i Marta databasen, er indsamlet af Skov- og Naturstyrelsen (SNS) i 1989 og omfattede Boomer, pinger, sidescan og single beam ekkolod indsamlet i et nord-syd og øst-vest grid på 3 X 2km. De akustiske data er suppleret af 12stk. 6m vibrations boringer og 22 overfladeprøvepositioner (Figur 3-1). Data er afrapporteret i Leth (1992).

Figur 3-1 Seismiske linjer fra 1989 survey (røde nord-syd øst-vest linjegrid) samt boringer (røde punkter) og overfladeprøver (grønne domino punkter). Den røde ramme angiver 2012 survey området, orange kant angiver området friholdt til sand og grusindvinding og stiplede sorte rand angiver Femer Bælt reservationsområdet.

Resultaterne af denne første generelle kortlægning var identificering af en general stratigrafi samt en række ressourceområder, hvoraf det største ressourceområde var mest interessant (svarer ca. til området friholdt til sand og grus indvinding på Figur 3-1). Ressourcevurderingen var omkring 150 mio. m³ sand i et op til 2m tykt fin til mellemkornet dæksandslag, som underlejres af omkring 160 mio. m³ grovere sand og grus med en tykkelse på op til 8m..

I 1992 fattede A/S Øresundsforbindelsen interesse for Krigers Flak som fyldsandsressource og med udgangspunkt I 1989 undersøgelsen blev der foretaget 31 prøvepumpninger (Figur 3-3) med efterfølgende laboratorieundersøgelser, som omfattede kornstørrelsesanalyser, glødetabsanalyser og petrografi. Hovedinteressen var ressourceområde 1 (svarer ca. til området friholdt til sand og grus indvinding på Figur 3-1). Resultatet af undersøgelsen var (Jensen og Leth 1992) at den øverste enhed var for finkornet, medens både den mellemste og den nederste enhed opfyldte klasse II sandfyld med følgende krav:

Middelkornstørrelse (d50)	2	0.25
Uensformighedstal (d60/d10)	≥	2.0
Passere 0.074 mm sigten	<u><</u>	10%
Passere 32 mm sigten	>	95%
Indhold af organisk materiale	_	
(glødetabs-bestemmelse, VD611)	<u><</u>	2%

Figur 3-2 Krav til klasse II sandfyld for A/S Øresundsforbindelsen

Dog lå det gennemsnitlige uensformighedstal i underkanten af kvalitetskravet på 2,0.

Figur 3-3 Prøvepumpninger udført I 1992 med sandpumperen Argonaut. Udført for Øresundsforbindelsen. Den røde ramme angiver 2012 survey området, orange kant angiver området friholdt til sand og grusindvinding og stiplede sorte rand angiver Femer Bælt reservationsområdet.

På basis af 1992 prøvepumpnings resultaterne anmodede A/S Øresundsforbindelsen det daværende DGU om at udføre en detaljeret kortlægning af ressourceområde 1 (svarer ca. til området friholdt til sand og grus indvinding på Figur 3-1). I April måned 1993 blev der sejlet 560km seismik med Boomer, chirp, sidescan og single beam ekkolod, som blev fulgt op af 23 positioner, hvor der i maj måned 1993 blev udført 6m vibrationsboringer. Feltsæsonen blev afsluttet med 12 stigsugninger i august måned 1993.

Resultaterne af undersøgelserne er rapporteret i (Lomholt og Jensen 1993), hvor der er estimeret en brutto sandressource på omkring 185 mio. m³ sand.

Figur 3-4 Detaljerede Seismiske grid, boringer (Blå kugler) og prøvepumpninger fra 1993 (lyseblå firkanter) samt 1994 (orange firkanter).

Som i tidligere undersøgelse er der opdelt i en øvre, en mellem og en nedre enhed. Den nedre enhed blev ikke opfattet som råstofrelevant, medens de to øvre enheder blev opdelt i 4 ressourceområder (Figur 3-5 og Figur 3-6).

Indenfor de fire områder blev der udført laboratorieanalyser af prøverne, som på den baggrund er blevet opdelt i råstofklasser. Råstofklasse A er defineret som sandmateriale med uensformighedstal U≥1,8 og kornstørrelsesdiameter D≥0,25 mm. Råstofklasse B består af sandmateriale med U(1,6-1,8) og D≥0,25 mm.

Forekomst 1 indeholder 14,8 mio. m3 klasse A+B sand Forekomst 2 indeholder 33,4 mio. m3 klasse A+B sand Forekomst 3 indeholder 5,4 mio. m3 klasse A+B sand Forekomst 4 indeholder 10,2 mio. m3 klasse B sand Forekomst 3A blev vurderet til at indeholde omkring $\frac{3}{4}$ mio. m³ med Uensformighedstal \geq 2.0, hvilket gør dette område til det eneste som fuldt ud opfyldte de skitserede krav til Klasse II sandfyld (Figur 3-2) for A/S Øresundsforbindelsen.

Figur 3-5 Kortet viser fordelingen af kortlagte forekomster af sand (grøn småprikket) og ral (grøn storprikket) over Krigers Flak. Områderne 1-4 indrammet med blå er ressourceområder, der specifikt er beskrevet råstofmæssigt i forbindelse med undersøgelser for Øresundsforbindelsen.

Petrografiske analyser viser endvidere, at alle forekomsterne opfylder kravene til højkvalitets beton tilslagsmateriale. Indvindingsforholdene er gode, og der findes generelt kun 0-1 m overjord i form af dæksand.

Udover de store sandforekomster findes der stedvist iblanding af grus og sten. Disse er dokumenteret især ved boringer og sandpumpninger i forekomst 4 og til dels i forekomst 1. Ofte er tilstedeværelsen af grus i forekomst 1 relateret til foresets i oddeudbygningssystemer, mens gruset, der forekommer i ressource 4, optræder i kileformede lag.

Figur 3-6 Inddeling I 4 ressourceområder I det detaljerede kortlagte område på krigers Flak I 1993. (Lomholt og Jensen 1993). Røde arealer mest klasse A sand, orange arealer mest klasse B sand og gule arealer generelt mere finkronet.

Indvindingsforholdene er generelt gode i alle forekomsterne. Ydelsen er god, og der findes generelt kun 0 – 1 m overjord i form af dæksand. Vanddybden er 18 – 20m og dybden til bunden af forekomsten er 18 – 24 m. I den sydlige del af ressourceområde 3 når vanddybden den dog ned til 24 m og dybden til bunden af forekomsten når ned på omkring 28.

Ovenstående viser at der findes store mængder af sand på Kriegers Flak, som generelt har D50>0,25, men erfaringen viser at sandet generelt har U værdier mellem 1,6 og 2,0 og kun i begrænset omfang U> 2,0.

Ud over de store sandforekomster optræder der stedvist iblanding af grus og sten, som er dokumenteret især i boringer og sandpumpninger i forekomst 4 (Figur 3-6), men også i forekomst 1. Ofte er tilstedeværelsen af grus i forekomst 1 relateret til forset i oddeudbygningssystemer (Figur 3-7), medens der er tale om kileformede lag i forekomst 4(Figur 3-8).

Figur 3-7Seismisk Boomer profil visende oddeudbygningssystem i forekomst 1.

Figur 3-8 Seismisk Boomer profil visende forekomst 4*s kileformet legeme.

Som det fremgår af teksten og (Figur 3-6) er der givet bud på fordelingen og kvaliteten af sand ud fra den udførte kortlægning, men det lykkedes ikke at give en geologisk forklaring på kvalitetsforskellene og der er kun taget generel stilling til indholdet og fordelingen af grus og sten.

l forlængelse af 1993 kortlægningen blev der i september 1993 lavet en detailundersøgelse af dæksandtykkelsen i de mest lovende ressourceområder 1A, 2A og 3A (Lomholt 1993). Af Figur 3-9 fremgår det at ressourceområderne er delvist dækket af op til 1m dæksand, som blev analyseret og det blev dokumenteret at sandet var meget velsorteret med uensformighedstal på 1,5 til 1,6 og med d50 på 0,28 – 0,31. Dæksandet adskiller sig ikke fra de underliggende råstoffer med hensyn til indhold af finstof og vil derfor ikke forøge sedimentspillet ved produktion fra området.

Figur 3-9 Inddeling I 4 ressourceområder I det detaljerede kortlagte område på krigers Flak I 1993. (Lomholt og Jensen 1993). Røde arealer mest klasse A sand, orange arealer mest klasse B sand og gule arealer generelt mere finkronet. Ressourceområderne er dækket af dæksand med tykkelser op til 1m.

Som supplement til 1993 kortlægningen blev der I juni 1994 for A/S Øresundsforbindelsen gennemført 25 slæbesandpumpningsforsøg fordelt i områderne 1A, 2A og 3A (Lomholt og Jensen 1994)(fordeling af pumpninger se Figur 3-4 og områdefordeling se Figur 3-5). Resultaterne af slæbesandpumpningerne viste at der i samtlige 3 områder kunne producers sand med en middel kornstørrelse d50 på over 0,25mm og et uensformighedstal på 1,5 – 1,6. Tidligere stiksugningsprøver viste et uensformighedstal på over 1,8. Forskellen på de to produktionstyper blev tolket som grundet i forskel på produktionsdybde og dermed indflydelse af det øvre mere finkornede dæksand.

Det blev observeret at der i enkelte områder kunne forekomme op til 15% sten og grus iblandet sandet.

Sandet fra Kriegers Flak opfyldter de daværende Basis Beton Beskrivelsens (BBB) krav til klasse A sand og det indvundne stenmateriale levede op til BBB kravene til klasse M sten.

I august måned 1995 udførte DGU detaljerede bathymetriske og sidescan opmålinger. I alt ca. 1.100km i et 100m grid, med henblik på at beskrive overfladesedimentet i et udvalgte områder (Figur 3-10) (Binderup et al. 1995) og statistiske betragtninger om råstoffernes kornstørrelsesfordelinger blev ligeledes udført i 1995 (Hansen 1995), endelig har GEUS foretaget vurderinger af anvendeligheden af sandressourcerne til Øresundsforbindelsen, Amager Strandpark (Larsen 2003), og til Femern Bælt forbindelsen (Jensen, 2011). Disse vurderinger er lavet på baggrund af de ovennævnte undersøgelser og bringer ikke nye data.

Figur 3-10 Seismisk Grid udført I 1995 for Øresundsforbindelsen med henblik på bathymetri og overfladesediment.

De nye højopløselige pinger og multibeam data udført i 2012 for Energinet.dk, som dækker hele Kriegers Flak i et grid med ca. 100 m sejlafstand (Figur 4-1), blev frigivet i september 2013 og kunne således inddrages i en egentlig råstof-geologisk udredning. Det var således oplagt at benytte dette data-sæt til at foretage en fornyet samlet kortlægning af hele Kriegers Flak området, som det er gjort i denne rapport.

4. Metodebeskrivelse Energinet.dk data

4.1 Data indsamlet i forbindelse med Krigers Flak Offshore Wind Farm (KF_OWF)

Energinet.dk lod GEMS Survey Limited udføre den hydrografiske og geofysiske havbundsundersøgelse i Kriegers Flak området med følgende suite af udstyr :

- Positioneringsudstyr (C-NAV 3050M, LD2S-G2, F180R+)
- Global Acoustic Positioning System (IXSEA GAPS system)
- Heading and Motion Sensors (F180R+ and Hydrins)
- Sound velocity probes (Mini SVP, RapidSV, CTD+ V2)
- Multibeam Echo Sounder (R2Sonics 2024, 400 kHz dual head transducer system)
- Side Scan Sonar (Edgetech 4200 MP 300/600 kHz)
- Gradiometer data (Geometrics G882 transverse magnetometer array)
- Grab Sampler (Van Veen grab sampler)
- Pinger System (Hull-mounted 4x4 MASSA pinger array)
- Sparker Sub-Bottom Profiler(GeoResources 6kJ Sparker)
- Mini-Airgun Sub-Bottom Profiler (10in³ I/O mini airgun)
- Reflection seismic multichannel streamer (48 ch. spaced 2.5m)
- Refraction seismic (4x10 in³ airguns and streamer with 96 ch. spaced 12.5m)

Det geofysiske survey blev udført i perioden 29. august til 14. oktober 2012 med undersøgelsesskibet MV Aquarius. Der blev sejlet øst-vest linjer med en afstand på 100m og nordsyd krydslinjer med en afstand på 1km (Figur 4-1). Som dokumentation for indsamling af data og den efterfølgende tolkning, blev der udfærdiget en række tekniske rapporter, som efterfølgende er opsummeret i to generelle rapporter:

- Kriegers Flak OWF Geophysical _Survey-Results (2013), v4
- Kriegers Flak OWF Interpretive- Survey Report (2013), v4

De to generelle rapporter er vedlagt digitalt sammen med øvrige rapport bilag.

Det geofysiske survey blev fulgt op af 73 grab prøvetagninger, som blev beskrevet og der blev udført kornstørrelsesanalyser. Grab prøverne er dokumenteret i rapporten:

• Kriegers Flak OWF – Grab samples_v1

Der blev ligeledes udført 17 geotekniske boringer til henholdsvis 50- og 70m dybde under havbunden. Der blev lavet CPT i alle boringer, som blev lavet som en kombination af rotations-, hammer- og kerne boringer. Alle boringer er fotograferet, der er udført sedimentologiske logs og kornstørrelsesanalyser. Boringerne er dokumenteret i rapporten: • Kriegers Flak OWF – borehole logs

Energinet.DK har valgt en åben datapolitik og har derfor lagt en del data ud på deres hjemmeside

http://www.energinet.dk/DA/ANLAEG-OG-PROJEKTER/Anlaegsprojekter-el/Havbaseretelnet-paa-Kriegers-Flak/Sider/Forundersoegelser.aspx

Hvor alle rapporter og geotekniske data frit kan downloades. Med hensyn til de geofysiske data er det så omfattende en datapakke at de tilsendes mod et administrationsgebyr. I forbindelse med råstofevalueringen har vi benyttet et udvalg af de til rådighed værende data.

Figur 4-1 Energinet 2012 data omfattende 2700km seismik, 73 grab positioner (røde pumkter) og 17 dybe boringer (grønne punkter).

5. Energinet.dk datatyper anvendt til Krigers Flak råstof evalueringen

I den geofysiske pakke der stilles til rådighed fra Energinet.dk har vi udvalgt de relevante datatyper for Råstofkortlægning. Alle kortdata er leveret i Datum: WGS84 og Projektion: UTM zone 32.

- Bathymetriske data er basisinformation i forbindelse med råstofkortlægning og multibeam x,y,z data er benyttet som rådata for kortlægningen.
- Sidescan mosaik og multibeam backscatter data er benyttet sammen med Energinets tolkede overfladesedimentkort i forbindelse med vurderingen af råstofpotentialet i havbundens overflade.
- Grabprøve beskrivelserne, de tilhørende kornstørrelsesanalyser og lokaliseringen af prøvetagningerne er ligeledes en del af vurderingen af råstofpotentialet af havbundens overflade.
- De seismiske undersøgelser omfattede omkring 2700km Sparker, Airgun og Pinger data, men en test loadning af data viste at det kun er relevant at tolke Pinger data i forbindelse med de overfladenære sand og grus ressourcer. Da Pinger lydkilden sagtens kunne penetrere de relevante sand og grus lag og samtidig gav langt den bedste opløsning på i størrelsesordenen 10-20cm.
- De Geotekniske boringer er ligeledes inddraget i tolkningen af råstofressourcerne hvor logbeskrivelserne og kornstørrelsesanalyser er anvendelige. Det bør dog bemærkes at de geotekniske boringer ikke findes i de primære råstofområder da de har været fokuseret i de udvalgte vindmøllepark områder.

6. Bearbejdning og tolkning af data

I bearbejdningen af data og den efterfølgende tolkning er de tidligere undersøgelsesresultater inddraget med henblik på en optimering af råstofevalueringen af Kriegers Flak. Det samlede datasæt er imponerende og i det følgende beskrives arbejdsmetoderne for bearbejdningen, dataintegrationen og tolkningen. Med hensyn til de akustiske data har vi valgt kun at benytte KF_OWF data, da de er digitale medens alle de øvrige seismiske data kun foreligger i analog form og desuden er KF_OWF pinger data af en væsentlig bedre kvalitet en de tidligere data. Med hensyn til prøvetagningsdata medtages alle til rådighed værende data.

6.1 Bathymetriske data

Med hensyn til bathymetriske data benyttes udelukkende multibeam data fra Energinet.dk 2012 undersøgelsen (KF_OWF), som er langt bedre end tidligere data. Der er i KF_OWF undersøgelsen mulighed for at benytte bathymetri data med en grid cellestørrelse på 0,1m, 0,5m eller 5m. Til råstofkortlægningsformål er det vurderet at det er tilstrækkeligt at benytte en grid cellestørrelse på 5m, som er tilstrækkeligt til at præsenterer de morfologiske karakteristike forskelle på moræne bund og de råstofmæssigt interessante fossile kystdannelser. Den benyttede procedure var at tage udgangspunkt i en ASCII fil og der blev lavet en nygridning i Vertical mapper (Natural Neighbour) med en cellestørrelse på 5m. Det færdige grid blev efterfølgende optimeret med valg af en dybde farveskala, som fremhæver råstofområdernes morfologi.

Figur 6-1 Krigers Flak Bathymetriske data fra KF_OWF undersøgelsen med en grid cellestørrelse på 5m. Den røde ramme angiver 2012 survey området, orange kant angiver området friholdt til sand og grusindvinding og stiplede sorte rand angiver Femer Bælt reservationsområdet. Detaljeret bathymetri se Kortbilag A5.

6.2 Multibeam backscatter, sidescan data og grabprøver som baggrund for overfladesedimentkortet.

En af de vigtige produkter i KF_OWF undersøgelsen er overfladesedimentkortet, som er produceret med udgangspunkt i et fult dækkende multibeam backscatter kort og en ligeledes fuldt dækkende side scan mosaik samt sedimentverifikation ved hjælp 71 grab prøve positioner.

Figur 6-2 Krigers Flak multibeam backscatter data fra KF_OWF undersøgelsen med en grid cellestørrelse på 1m. Den røde ramme angiver 2012 survey området, orange kant angiver området friholdt til sand og grus indvinding og stiplede sorte rand angiver Femer Bælt reservationsområdet.

Backscatter kortet (Figur 6-2) illustrerer havbundens karakter visualiseret i gråskala, hvor lyse grå nuancer repræsenterer høj amplitude retursignal, som indikerer høj konsolideringsgrad/grove sedimenter, medens mørk grå viser lavere grad af amplitude på retursignalet og betyder dermed blødere/mere finkornet sediment. Det i Figur 6-2 præsenterede backscatter kort er ikke inddraget som A3 bilag, men en digital version er vedlagt de øvrige digitale kortdata.

Side scan sonar mosaik kortet (Figur 6-3) viser fulddækkende sides scan sonar data der ligeledes viser lyse grå nuancer, hvor der er høj amplitude retursignal og mørke grå nuancer, hvor der er lavere grad af amplitude retursignal. Det i Figur 6-3 præsenterede backscatter kort er ikke inddraget som A3 bilag, men en digital version er vedlagt de øvrige digitale kortdata.

Figur 6-3 Krigers Flak Side Scan Sonar data fra KF_OWF undersøgelsen med en grid cellestørrelse på 1m. Den røde ramme angiver 2012 survey området, orange kant angiver området friholdt til sand og grusindvinding og stiplede sorte rand angiver Femer Bælt reservationsområdet.

Figur 6-4 Tolket overfladesediment og tilhørende Side Scan Sonar data på den nordvestlige flanke af Kriegers Flak undersøgelsesområdet. I den nordlige del ses en sandbanke medens der på flakket i den sydlige del ses sandet grus i et fint forgrenet mønster der fremtræder som lys partier på side scan sonar mosaiken.

Overfladesedimentkortet (Figur 6-5) er taget direkte fra KF_OWF undersøgelsen og omdannet til Mapinfo format. Kortet er ud over af sidescan data og multibeam backscatter data samt grabprøver, blevet justeret i forhold til de seismiske datatolkninger af pinger, sparker og airgun.

Overfladesedimenterne er opdelt i 4 sandklasser, sandet grus og 2 moræneklasser. Det har vist sig at moræneområderne fremtræder som meget ujævn bund med stor amplitude akustisk tilbage refleksion. Moræneområderne er hovedsagelig koncentreret i 2 områder: dels den centrale østlige del og den centrale vestlige del, hvor imellem der findes fossile kystdannelser, som udgør et sand og grus domineret flakområde (Figur 6-4). Det sandede og grusede flakområde er betydeligt mere jævnt og genereelt med lavere akustisk tilbage refleksion. Dog findes der et netværk af lyse strøg der indeholder grus og sten (sandet grus på sedimentkortet). Det er karakteristisk for disse stenede strøg at de ligger oven på flere meter af kystsand. Som det fremgår af det efterfølgende afsnit (7) om den generelle geologi, er det stenede strøg tolket som strandvoldsdannelser dannet på en odde platform. Sandflakket og moræneområderne udgør et lavvandet område, med vanddybder på 15- til 20m som er omgivet af dybere vand, hvor overfladesedimentet er domineret af fin til mellemkornet sand, som ikke har råstofrelevans. Side scan mosaikken og multibeam backscatter kortet afslører at den forholdsvise jævne sandbund er overpræget af sand megaribber der med en nordvest – sydøst længderetning antyder sedimenttransport mod nordøst eller sydvest. Megaribberne findes ligeledes pletvist på det lavere flakområde.

Figur 6-5 Krigers Flak Overfladesedimentkort fra KF_OWF undersøgelsen. På kortet er der angivet dybdekurver med 0,5m interval for at illustrere morfologien. Detaljeret bathymetri ses på Bilag A5. Den røde ramme angiver 2012 survey området, orange kant angiver området friholdt til sand og

grusindvinding og stiplede sorte rand angiver Femer Bælt reservationsområdet. Detaljeret overfladesediment ses på Bilag A4.

6.3 Pinger seismiske data, loadning på arbejdsstation, tolkning af data og korrelation til prøvetagninger

I forbindelse med Krigers Flak OWF undersøgelserne blev der indsamlet omkring 2700km seismiske data i form af pinger, og multikanal sparker samt airgun. Det viste sig imidlertid hurtigt at med hensyn til sand og grus råstofundersøgelser er det pinger data som er anvendelige, da sparker og airgun data godt nok har en stor nedtrængning, som kan benyttes til definering af den overordnede prækvartære og glaciale stratigrafi, men opløsningen på omkring 1m eller dårligere er ikke godt nok til detaljerede råstofundersøgelser i fossile kystdannelser.

Det benyttede pinger system (Hull-mounted 4x4 MASSA pinger array) består af 4 sammenkoblede pinger transducere, som udsender et kraftigt højfrekvent (omkring 3,5kHz) signal, som er i stand til at trænge igennem både de Holocæne kystdannelser (Figur 6-6) og underliggende finkornede sedimenter, samt moræne dannelser (Figur 6-7).

Figur 6-6 Pinger seismisk sektion linje 6104900, som viser Holocæne kystsektion med op til 8m tykke sandlag. Fra Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4.

Figur 6-7 Pinger seismisk sektion linje 6103500, som viser Holocæn sekvens over Pleistocæne moræner og finkornede sedimenter. Fra Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4.

Pinger datafil formatet fra KF_OWF undersøgelsen var SGY og det lykkedes at loade samtlige 134 filer på Geographix arbejdsstation. Som det fremgår af Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4 er der tolket en række horisonter i forbindelse med vindmølle projektet (Figur 6-8), men fokus har i den forbindelse været på moræneområderne, hvor det er planlagt at opstille vindmøller og i mindre grad på sandudbygningsområderne.

Unit	Description	Depth to Base (m below seabed)
Holocene Marine 1 (HM1)	Blanket cover of loose fine- medium sand	0-2
Holocene Marine 2 (HM2)	Loose fine-medium sand, showing progradation to the west	0-8
Holocene Marine 3 (HM3)	Fine-medium sand within a spit, likely to be more compacted than HM1 and HM2.	0-11
Flow Till (FT)	Soft sands, clay and boul- ders less consolidated than the underlying tills from which they derive	0-15
Upper Till (UT)	Diamict of predominantly clay with gravel, cobbles and boulders but also oc- currences of silt and sand	0–26
Lower Till (LT)	Diamict of predominantly clay with gravel, cobbles and numerous boulders	0-100
Cretaceous Chalk(C)	Chalk	Undetected

Figur 6-8 Tolkede geologiske enheder i KF_OWF undersøgelsen. Fra Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4.

KF_OWF datapakken indeholder tolkninger af horisonter svarendende til bunden af enhederne nævnt i Figur 6-8, den horisont som var mest oplagt i forbindelse med råstofkortlægningen var bunden af Holocene Marine 3 (HM3), som angiver bunden af kystudbygningerne og således repræsenterer det nærmeste man kan komme den morfologiske glaciale overflade, som var udgangslandskabet ved transgressionen af landskabet.

Dernæst kunne de interne Holocæne marine enheder HM1 og HM2 være interessante men ved en nærmere gennemgang af data og tidligere litteratur, viste det sig at en mere detaljeret tolkning var påkrævet. På den baggrund blev det besluttet at retolke kystudbygningssystemet samt havbunden, som benyttes i forbindelse med udregning af tykkelser af enhederne.

Resultatet af det omfattende tolkningsarbejde (Figur 6-9) blev at det glaciale landskab er overlejret af en sandet ferskvands kystudbygning, som stedvist ligeledes består af grus og sten lag, tolket som strandvolde. Disse strandvolde fremstår tydeligt på sidescan data som hårde rygge. Som det fremgår af den geologiske beskrivelse i afsnit 7 er enheden tolket som Baltisk Issø kystdannelser. Ferskvandskystudbygningen afsluttes af en erosions diskordans, som overlejres af en marin kystdannelse, som fortsætter udbygningen af odde-platformen med tilhørende grusede og stenede strandvoldsdannelser. En erosions diskordans og stedvis tilstedeværelse af en lowstands kile vidner om en mindre regression under Littorina transgressionen. Fortsættelsen af Littorina transgressione medførte at der i den nordvestlige og sydlige rand af kystudbygningssystemet findes en kileformet enhed, som hovedsagelig består af sand, men som stedvist overlejres af grusede og stenede lag, der er tolket som strandvoldsdannelser på en sandet oddeplatform. Som den yngste enhed findes et subrecent draperende tyndt marint, sandlag, som består af fin til mellemkornet sand

Enhed	Beskrivelse	Dybde til basis (m under havbunden)	Ressource- område
Subrecent dække	Tyndt finkornet sand- lagsom dækker samtli- ge andre enheder	0-2	overjord
Yngre Littorina	Marint kileformet rand- enhed i den vestlige del af kystudbygningen som består af sand, men også med grusede strandvolde på toppen.	0-4	552003
Ældre Littorina	Marint kileformet cen- tral enhed i kystudbyg- ningen. Indeholder sand med stedvise gru- sede strandvolde på toppen	0-8	552002
Baltiske Issø	Ferskvands østligste kystudbygnings plat- form som består af sand med stedvise strandvolde på toppen	0-11	552001

Figur 6-9 Tolkede kystudbygningsenheder

Tolkningen af pingerdata giver et meget klart billede af de rumlige forhold mellem de seismiske enheder, men det er takket været de mange prøvetagninger at vi kan komme med de mere præcise angivelser af sedimenttyper (Bilag A3). Det er således SNS boringerne udført i 1989 samt DGU boringerne udført i 1993, som sætter os i stand til at beskrive de sandede kystudbygnings enheder, samt de mere finkornede enheder på dybere vand, medens det hovedsagelig er prøvepumpningerne udført af DGU i 1992, 1993 og 1994, som ved korrelation med pingerdata og sidescan/multibeam backscatter data viser at der findes strandvoldsdannelser oven på oddeplatformene.

6.4 Råstofressource kortlægning volumen og kvalitet

Den stratigrafiske opbygning af kystudbygningssystemet er benyttet til opdeling i 3 ressourceområder samt et tyndt overjordsdække, som det fremgår af Figur 6-9.

Proceduremæssigt blev havbundsoverfladen samt bunden af hver enhed digitaliseret langs de 2700km pinger linjer på Geographix arbejdsstationen og dernæst blev de digitaliserede horisonter eksporteret som ASCII data.

Startende med Yngre Littorina (Ressourceområde 552003) blev den digitaliserede bundhorisont importeret i Mapinfo, hvor data blev griddet i Vertical Mapper og trukket fra det overliggende lag inden tykkelsen af enheden blev udregnet.

Lagtykkelses griddene blev dernæst trukket fra multibeam bathymetrien for at kunne producere en serie af palaeogeografiske kort, med den størst mulige nøjagtighed. Disse er benyttet i afsnittet om den generelle geologi (afsnit 7) til at vise udviklingshistorien af kystudbygningen.

For hvert af de 3 ressourceområder blev der griddet et ressourcetykkelseskort og ressourcevoluminer blev udregnet for hvert ressourceområde. Efterfølgende blev de griddede kort kontureret med 0,5m kurve interval og præsenteret i Bilagene A8, A9 og A10. På ressourcetykkelseskortene er desuden angivet overjordstykkelser i form af en skravering og de kortlagte områder med grus og sten strandvolde er ligeledes angivet. Endelig er placeringen af udvalgte prøvetagninger angivet.

7. Områdebeskrivelse og generel geologi

7.1 Områdebeskrivelse

Kriegers flak danner et relativt plant lavvandet flakområde, som hovedsagelig ligger i dansk sektor (ca. 100 km²) med vanddybder på omkring 15-20 m (Figur 7-1). Kriegers Flak ligger på den vestlige rand af Arkona Bassinet, med et frit stræk på over 100km mod øst til Bornholm, hvilket i Sen- og Postglacial perioderne har givet mulighed for kraftig erosion af den østlige del af flakket og transport rundt om flakket til aflejring på den vestlige læside i form af kystdannelser (Figur 7-15). Området er afgrænset af let skrånende sider, hvor vanddybden falder ned til omkring 30-35 m. På flakkets sydlige side findes flere lidt dybere indsnævringer med dybder ned til omkring 25 m.

Figur 7-1 Placeringen af Kriegers Flak som en lavvandet flakdannelsen I den sydvestllige del af Østersøen.

Overfladesedimenterne i Kriegers Flak undersøgelsesområdet (Figur 6-5) er præget af sand med lokale indslag af grus og sten, medens mere dyndede områder findes i den dybere nordvestlige og sydlige del af undersøgelsesområdet. Et højere liggende moræneområde præger havbunden i den sydøstlige del af Kriegers Flak, der forsætter over grænsen til det svenske territorialfarvand. På den centrale del af flakket findes næsten udelukkende sandede bunddtyper. På flakkets vestlige del findes et gennemgående bælte af moræneaflejringer, men kvartært ler (Baltisk Issø ler) er også kendt fra området.

7.2 Generelle geologi

Strukturelt set ligger Krigers Flak området på overgangen mellem Ringkøbing–Fyn Højderyggen og Det Nordtyske Bassin. Prækvartæroverfladen består af Øvre Kridt- og Palæogene kalksedimenter (Danien) og selv om Det Fennoskandiske Skjold var peneplaniseret i Sen Kridt, bevirkede, bl.a. tryk fra Alperne, at områder blev hævet med jordskorpebevægelser og forkastninger til følge. På et udsnit af Varv prækvartær kortet (Petersen 1992) ses den generelle jordartsfordeling og forløbet af de overordnede forkastninger.

Figur 7-2 Udsnit af Varv Prækvartær overfladekortet (Petersen 1992). Den røde firkant angiven den omtrentlige placering af Kriegers Flak.

I forbindelse med Energinet.DK kortlægningen 2013 blev bunden af den nederste moræne kortlagt, hvilket svarer til prækvartæroverfladen (se Figur 6-8). Den detaljerede prækvartæroverflade præsenteret i (Figur 7-3) viser en svagt nordligt hældende flade med dybde koter fra -35 til -45m, som er gennemskåret af et mindre antal kanaler, der sandsynligvis er dannet i svaghedszoner langs forkastninger, hvilket understøttes af Varv Prækvartær kortet.

Figur 7-3 Kriegers Flak prækvartæroverfladen kortlagt i 2013 (Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4).

Figur 7-4 Kriegers Flak top nedre moræne morfologi kortlagt i 2013 (Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4).

De glaciale aflejringer er domineret af 3 moræneenheder hvor af de 2 nederste er bundmoræner, medens den øverste er flydemoræne, som udfylder lavninger i landskabet. Den nederste moræne er hovedansvarlig for den glaciale overflademorfologi på Kriegers Flak og top nedre moræne kortet (Figur 7-4) viser aflange morænerygge med en nordvestsydøstlig orientering, hvilket passer med den generelle opfattelse (Houmark, Krüger og Kjær 2005) at et NØ is genfremstød omkring 19 000 år før nu gav ophav til mange glacialtektoniske forstyrrelser i regionen (Figur 7-5). Den yngre bundmoræne kan relateres til det afsluttende Ungbaltiske isfremstød, som ligeledes ved den endelige afsmeltning har efterladt den øverste flydemoræne.

Figur 7-5 Palaeogeografiske kort som viser dels Sen_Weichsel NØ genfremstødet 19000 år før nu og dels den Ungbaltiske isstrøm omkring 17000 år før nu. (Houmark, Krüger og Kjær 2005).

Efter deglaciationen omkring 16 000 år før nu, fremstod det glaciale landskab på Kriegers Flak som markante morænerygge. Denne morfologi er genskabt ved at gridde bunden af den Holocene Marine 3 (HM3) enhed og kombinere med bathymetrien, hvor morænelag udgør havbunden i dag. Derved angives det nærmeste man kan komme den morfologiske glaciale overflade, som var udgangslandskabet ved den første lokale transgression. Den glaciale overflademorfologi (Figur 7-6) viser en østlig moræneknold, som i store områder ligger i intervallet 18 – 15m under nuværende havniveau, medens den østlige moræneknold ligger omkring 20m under nuværende havniveau. I den generelle områdebeskrivelse er der beskrevet et frit stræk til Bornholm på over 100km (Figur 7-1), hvilket har givet optimale betingelser for kysterosion, transport og aflejring på den vestlige læside da det lokale

Baltiske Issø transgressions niveau nåede omkring 20m under nuværende havniveau for omkring 13.000 år siden (Figur 7-7), som det er dokumenteret af undersøgelser i Fakse Bugt (Jensen 1992).

Figur 7-6 Kriegers Flak glaciale overflademorfologi kortlagt i 2013 (Kriegers Flak OWF – Interpretive- Survey Report (2013), v4). Hvide stiplede linje angiver placering af geologi-ske profil (Figur 7-9).

Undersøgelserne i Fakse Bugt afslørede at Den Baltiske Issø transgrederede i perioden 13 000 – 11 500 år før nu og at det maksimale transgressionsniveau var omkring 13m under nuværende havniveau. Den Baltiske Issø blev afslutningsvis tappet med et fald på omkring 25m i vandniveau, inden Ancylus Søen transgrederede til et niveau omkring 20 under nuværende havniveau, for lidt over 10 000 år siden. Ancylus Søen blev ligeledes dræneret dog med et noget mere beskedent fald i vandniveau, inden den marine Littorina transgression nåede omkring 20 meter under nuværende havniveau for omkring 9000 år siden og siden fortsatte transgressionen til vores nuværende kystniveauer.

Figur 7-7 Sen og Postglaciale palaeo kystniveauer i Fakse Bugt (Jensen 1992).

På Kriegers Flak er sedimenterne fra den Baltiske Issø kortlagt og det geologiske profil på Figur 7-9 viser at der blev aflejret lerede issøsedimenter i den initiale fase, men den fortsatte transgression medførte at der blev aflejret sand og grus aflejringer på den vestlige læside af den dominerende østlige Kriegers Flak moræne knold. Kortlægningen af overfladen af Den Baltiske issø kystaflejringer viser tilstedeværelsen af en meget stor sand og grus banke, som strækker sig omkring 5km i øst-vestlig retning og omkring 10km i nord-sydlig retning (Figur 7-8). De interne strukturer i de seismiske data viser at der findes storskala prograderende sand forsets med varierende indhold af grus, som er 3 – 5m høje og som stedvist er dækket af 1 til 2m topfacies, som ofte består af sand med høje koncentrationer af grus og sten. Issø kystaflejringernes dominerende forskel fra de yngre kystaflejringer er at enheden mangle indhold af marine skaller.

Figur 7-8 Kriegers Flak Top Baltiske Issø. Hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 7-9).

Den overordnede morfologiske form af den Baltiske Issø kystsystemet (Figur 7-8) samt de interne strukturer i de sandede og stenede kystaflejringer (Figur 7-9 og Bilag B1 – B5) peger på opbygningen af et kompliceret odde platform system, som består af store platform forsets der hovedsagelig har prograderet mod vest og syd, men som også har en udbygningskomponent mod vest, syd for moræneknolden. Disse udbygninger har foregået under det til en hver tid eksisterende vandniveau, medens der samtidig har foregået topset sedimentation i kystzonen i form af stenede strandvolde og øvrige kystzone grovkornede sedimenter.

Figur 7-9 Kriegers Flak geologisk profil

Sedimentationshistorien i et grovkornet odde platform system og de fremherskende sedimenttyper kan beskrives (Figur 7-10), med baggrund i studier foretaget af Nielsen et al. (1988).

Specielt ved første transgressionen af det glaciale landskab er det nemt at erodere det umodne morænelandskab og aflejre de proksimale paraglaciale kystaflejringer i prograderende odde platform sand forsets, som i de proksimale dele kan indeholde store procentdele af grus og sten. Prograderingen er mest dominerende nedstrøms, men når der er store sedimentmængder prograderer odden også vinkelret på oddens længderetning. De 3- 5m høje odde platform forsets aflejres under vand, medens kystzonens opskyldsryg og strandvoldssedimenterne dannes i strandlinjen og op til et par meter over. Kystzonens sedimenter udgøres af grusede topsets og egentlige grusede og stenede strandvoldsdannelser, der ligger som op til et par meter tykke horisontale lag på toppen af odde platformen.

Figur 7-10 Geologisk model for odde platform dannelse (profil I-II viser progradering). (Nielsen et al 1988).

De tidligere undersøgelser fra Fakse Bugt (Jensen 1992) viser at den Baltisk Issø transgression blev afbrudt af en pludselig regression på grund af tapning af issøen. Derved blev odde udbygningen afbrudt i en periode på omkring 2 500 år (se Figur 7-7) da Ancylus Søens transgression ikke havde mærkbar effekt i det kortlagte undersøgelsesområde. Først da Littorina transgressionen for omkring 9000 år siden begyndte at transgredere de gamle Baltiske Issø kystsedimenter, fortsatte udbygningen af odde platform systemet efter samme princip som tidligere, blot med den væsentlige forskel at der er et indhold af marine skaller. På Figur 7-9 viser det geologiske profil den ældre Littorina fortsatte progradering på skuldrene af den gamle Baltiske Issø odde platform og det ses desuden at en erosionsdiskordans afbryder sedimentationen inden et yngre Littorina system afslutter odde platform sedimentationen. Udbredelsen af det ældre Littorina odde platform system er kortlagt og morfologien af top ældre Littorina perioden på Kriegers Flak er præsenteret på Figur 7-11, hvor det ses at den vestlige og sydlige kyst prograderinger er fortsat.

Figur 7-11 Kriegers Flak Top ældre Littorina. Hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 7-9).

Erosions diskordansen på toppen af den ældre Littorina odde platform overlejres af en kileformet enhed, som det kan erkendes på bilagene B2 – B5. På det geologiske profil Figur 7-9 er det tolket som en lowstand enhed, som opstod på grund af et mindre fald i havniveau, inden den generelle Littorina transgression fortsatte. Et eksempel på en sådan klimarelateret variation er beskrevet fra havniveau ændrings undersøgelser i Storebælt af Fischer (2013) (Figur 7-12)

Figur 7-12 Sea-level rise in the Great Belt from (Fischer 2013) timescale changed to years BP. The graph is based on radiocarbon-dated phenomena located on the contemporary land surface and seabed. These fix points are shown as geometric symbols placed on horizontal lines that represent ± 1 standard deviation. The most exact data points are shown as solid symbols. Most of these derive from archaeological fieldwork. Recorded depths have been adjusted to take account of isotactic uplift subsidence since the maximum extent of the Littorina Sea. Dates for gyttja sediment samples from geological cores (depth > 26m) may be significantly older than their actual time of deposition due to contamination by material washed in from older deposits. The method and most of the data that form the basis for the graph are presented in Fischer 1991, 1995; Christensen et al. 1997; Fischer & Pedersen 1997. The undulations in the sea-level curve may be the result of climatic variation.

Den fortsatte Littorina transgression medførte at odde platform dannelsen ligeledes fortsatte på Kriegers Flak. Det ses på B2 – B5 bilagene og det illustreres på det geologiske profil Figur 7-9, som den yngre Littorina enhed. Gradvist druknede Kriegers Flak kyst systemet og på Figur 7-13 vises overflade morfologien af Kriegers Flak på tidspunktet da odde platform systemet var fuldt udbygget.

Figur 7-13 Kriegers Flak Top yngre Littorina. Hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 7-9).

Siden Krigers Flak druknede og frem til i dag har bølger og strøm modificeret odde platform systemet, som dels har været udsat for erosion og dels er pålejret hovedsagelig mellemkornet sand. Generelt er det subrecente dæklag lagtykkelserne på 0 – 0,5m, men i området umiddelbart sydøst for odde platformen op til omkring 2m, som det fremgår af Figur 7-14.

Det subrecente dæklag er dokumenteret på bilagene B2 – B5 og aflejringsprincippet er illustreret på det geologiske profil Figur 7-9.

Den nutidige bathymetri (Figur 7-15) udtrykker således et puslespil af de glaciale og postglaciale processer med en usammenhængende glasur af subrecent marint sand. Forståelsen af overfladesedimentkortets fordeling af lithologier (Figur 7-16) er helt afhængig af før omtalte geologiske udvikling, hvor de østlige og vestlige moræneområder har været ankerpunkter for de sen og postglaciale sand og grus kystsekvenser, hvis grove strandvoldsdannelser pletvist stikker igennem det subrecente dæk sandlag.

Figur 7-14 Kriegers Flak tykkelse af subrecente dæklag. Data fra Energinet 2012 survey. Kriegers Flak OWF – Geophysical _Survey-Results (2013), v4. Sorte kurver er dybde konturer og hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 7-9).

Figur 7-15 Kriegers Flak bathymetri grid (5m grid celle størrelse). Data fra Energinet 2012 Kriegers Flak OWF – Geophysical _Survey-Results (2013), v4. Hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 7-9).

Figur 7-16 Kriegers Flak overfladesedimenter. Data fra Energinet 2012 survey. Kriegers Flak OWF – Geophysical _Survey-Results (2013), v4. Hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 7-9).

8. Resultater af råstofkortlægningen

Kombinationen af odde platform, strandvolde og dæksand er nøgleord i vurderingen af sand og grus råstofferne på Kriegers Flak.

Den generelle geologiske gennemgang af Kriegers Flak området afslørede at sand og grus ressourcerne kunne opdeles i 3 enheder relateret til Baltiske Issø transgressive kystdannelser, ældre Littorina kystdannelser og yngre Littorina kystdannelser. Desuden findes der et subrecent sand dække, der kan opfattes som en sandressource. Udbredelsen af de enkelte geologiske enheder, samt tykkelserne er kortlagt som en del af projektet, hvor de Baltiske Issø sand og grus ressourcer er kortlagt i ressourceområde 552001, ældre Littorina sand og grus ressourcer er kortlagt i ressourceområde 552002 og yngre Littorina sand og grus ressourcer er kortlagt som en arealmæssige fordeling af ressourceområderne er vist på Figur 8-1, hvor arealet som er friholdt til råstofindvinding ligeledes er angivet, medens et øst vest profil centralt gennem ressourceområderne er vist på Figur 8-2.

Figur 8-1 Kriegers Flak arealmæssige fordeling af ressourceområderne 552001 Baltiske Issø kystdannelser, 552002 ældre Littorina kystdannelser og 552003 yngre Littorina kystdannelser. Den røde polygon angiver arealet som er friholdt til råstofindvinding medens den hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 8-2).

Figur 8-2 Kriegers Flak geologiske profil. Baltiske Issø ressourceområde 552001, ældre Littorina ressourceområde 552002 og yngre Littorina ressourceområde 552003.

På Bilag A7 ses det officielle ressourcekort med angivelse af stratigrafi, ressource type og ressource sikkerhed, som det er defineret i den marine råstofdatabase der pt. er under udvikling i et samarbejde mellem Naturstyrelsen og GEUS. Korttypen er tidligere præsenteret i ressourceopgørelser til søs, eksempelvis Nørgaard-Pedersen & Jensen (2013). På ressourcekortet ses desuden arealgrænsen for området, som er friholdt for Kriegers Flak Vindmøllepark og forbeholdt råstofindvinding, samt en mindre arealmæssig delmængde, som er reserveret til Femer Bælt råstofindvinding.

Det subrecente sanddække er fordelt pletvist ud over ressourceområderne, som det er vist på Figur 8-3 og kan i visse områder enten opfattes som overjord på odde platform dannelserne eller i sig selv være en sand ressource. De proksimale strandvoldsdannelser er hovedsagelig aflejret som aflange rygge på odde platformen og er meget interessante som grus og sten ressource. Overfladesediment kortets polygoner med sandet grus er tolket som potentielle strandvoldsdannelser og på Figur 8-3 ses det tydeligt at strandvoldsdannelser ofte stikker igennem dæksandet og er direkte tilgængelige på havbunden, men at det er nødvendigt med en detaljeret indvindingsplan for at undgå skiftevis at indvinde sand og grus, når man sejler på tværs af sedimentgrænserne. Multibeam og sidescan data afslører at spor fra tidligere sand indvindinger til Øresundsforbindelsen har haft problemer af ovenstående karakter.

I de følgende afsnit vil de enkelte kortlagte ressourceområder blive gennemgået med hensyn til arealmæssige fordeling, voluminer og kvaliteter. Den arealmæssige fordeling og voluminer er opmålt ved hjælp af de seismiske data og er præsenteret på ressourcekortene for områderne 552001 (Bilag A8), 552002 (Bilag A9) og 552003 (Bilag A10). Den seismiske dækning er dokumenteret i kortbilag A2, medens metadata for de enkelte sejllinjer kan findes i GEUS's Marin shallow-geofysiske database Marta. Hvad angår sedimenttyperne og råstofkvaliteten er der i denne rapport præsenteret udvalgte prøvetagninger i C bilagene (lokalisering se Bilag A8, A9 og A10), medens samtlige prøver som er præsenteret på kortbilag A3, samt de tilhørende laboratorieanalyser, kan findes i GEUS's Nationale boringsdatabase (Jupiter).

Generelt kan det siges om Kriegers Flak ressourcerne at de petrografiske analyser viser at alle forekomster opfylder kravene til højkvalitets betontilslag og stenmaterialet lever op til klasse M sten, medens de kornstørrelsesmæssige forhold varierer fra den ene ressource til den anden.

Figur 8-3 Kriegers Flak arealmæssige fordeling af ressourceområderne 552001 Baltiske Issø kystdannelser, 552002 ældre Littorina kystdannelser og 552003 yngre Littorina kystdannelser. Områderne med rød skravering er arealer som er friholdt til råstofindvinding med et mere end 0,5m tykt sanddække. De sorte aflange polygoner angiver fordelingen af sandet grus overfladesediment, hvilket hovedsagelig er tolket som strandvoldsdanneler. Hvide stiplede linje angiver placering af geologiske profil (Figur 8-2).

8.1 Ressourceområde 552001 Baltiske Issø sand og grus

De Baltiske Issø sand og grus ressourcer er i det generelle geologiske afsnit tolket som odde plaftform dannelser med spredte topsets af grovkornet kystsekvenser, delvist som strandvolde (Figur 8-2). Udbredelsen og tykkelsen af systemet samt udvalgte prøvetagnin-

ger er vist på Figur 8-4 (For detaljer se Bilag A8) og eksempler på de storskala 3 – 5m høje odde platform forsets kan erkendes i de seismiske eksempler Bilag B2 - B5. Specielt i det nord-syd gående eksempel (Bilag B5) kan der erkendes forset hældninger både mod nord og syd, hvilket indikerer odde udbygning. Odde platform sedimenterne er hovedsagelig mellemkornet sand med et varierende indhold af grus og sten, som det fremgår af Boringerne 552100 (Bilag C7), 552121 (Bilag C11) og 552018 (Bilag C18), samt pumpning 552127 (Bilag C12) og pumpning 552128 (Bilag C13), medens topset delen består af sand med et højt indhold af grus og sten, som det ses i Boring 552119 (Bilag C19) og pumpning 552062 (Bilag C4). Fælles for alle enhedens oddeplatform og topset sedimenter er at der ikke er indhold af marine skaller. Et subrecente dæklag præger store dele af ressourceområde 552001, med en tykkelse på op til omkring 1m, som det ses tydeligt i boringerne f.eks 552121 (Bilag C11), som et mellem til finkornet sandlag med få sten. I pumpningerne viser det sig som produktion af mellem til finkornet sand med varierende indhold af grus og sten afhængig af om man kommer igennem dæk sandlaget eller ej 552160 (Bilag C15), 552159 (Bilag C12) og 552127 (Bilag C12). Det subrecente dæklag indeholder en del marine skaller som ved pumpning ofte iblandes de grovere odde sedimenter.

Kortlægningen af ressourceområde 552001 viser at der findes omkring 32 mio. m³ odde platform sand, med varierende indhold af grus og sten og at der på baggrund af arealdækningen med sandet grus, sammen med den seismiske vurdering af topset sedimenter er vurderet omkring 2 mio. m³ mulige grus og sten ressource.

Tidligere undersøgelser dokumenterer at sandpetrografien af ressourceområde 552001 generelt opfylder kravene til højkvalitets beton tilslag og stenmaterialet lever op til klasse M sten. Odde platform sandaflejringerne indeholder klasse A og B sand. Råstofklasse A er defineret som sandmateriale med uensformighedstal U≥1,8 og kornstørrelsesdiameter D≥0,25 mm. Råstofklasse B består af sandmateriale med U(1,6-1,8) og D≥0,25 mm. I de grusede topsands og proksimale forset områder er der mulighed for at opfylde kravene til klasse II sand, som defineret i Figur 3-2, med uensformighedstal ≥ 2.0.

Figur 8-4 Kriegers Flak ressourceområde 552001 Senglaciale Baltiske Issø sand og grus ressource. De røde skraveringer viser tykkelse af dæksand. Udvalgte prøvetagninger er ligeledes angivet. For detaljer se Bilag A8.

8.2 Ressourceområde 552002 ældre Littorina sand og grus

Ældre Littorina sand og grus enheden ligger som en vestlig og sydlig fortsættelse af ressourceområde 552001 adskilt af en erosionsdiskordans (Figur 8-2, Bilag B2 – B4) der skyldes et drop i vandspejlet på omkring 25m, da Den Baltiske Issø episodisk drænerede til Kattegat. Først da Littorina havet nåede sammen niveau, fortsatte kystsedimentationen i ressourceområde 552002, der ligeledes består af vest og syd prograderende storskala odde platform forsets, med en højde på 3 – 5m. Platformen overlejres af spredte topsets der består af grovkornet kystsekvenser, delvist som strandvolde (bilag B2 – B4). Platform sandet med varierende indhold af grus og sten er dokumenteret i boringerne 552114 (Bilag C9) og 552115 (Bilag C21), medens topset grus og sten er dokumenteret i boring 552108 (Bilag C22) samt pumpning 552064 (Bilag C24). Udbredelsen og tykkelsen af systemet, samt placeringen af udvalgte prøvetagninger er vist på Figur 8-5 (For detaljer se Bilag A9).

Figur 8-5 Kriegers Flak ressourceområde 552002 ældre Littorina sand og grus ressource. De røde skraveringer viser tykkelse af dæksand. Udvalgte prøvetagninger er ligeledes angivet. For detaljer se Bilag A9.

Det subrecente dæklag præger ligeledes store dele af ressourceområde 552002, med en tykkelse på op til omkring 1m, som det ses tydeligt i pumpning 552173 (Bilag C25), som et mellem til finkornet sandlag med få sten, som giver en produktion af mellem til finkornet sand. Ressourceområde 552002 indeholder en del marine skaller. Kortlægningen af ressourceområde 552002 viser at der findes omkring 28,5 mio. m³ odde platform sand med varierende indhold af grus og sten og at der på baggrund af arealdækningen med sandet grus sammen med den seismiske vurdering af topset sedimenter er vurderet en omkring 1,5 mio. m³ mulige grus og sten ressource.

Tidligere undersøgelser dokumenterer at petrografien af ressourceområde 552002 generelt opfylder kravene til højkvalitets beton tilslag og stenmaterialet lever op til klasse M sten. Odde platform sandaflejringerne indeholder klasse A og B sand. Råstofklasse A er defineret som sandmateriale med uensformighedstal U≥1,8 og kornstørrelsesdiameter D≥0,25 mm. Råstofklasse B består af sandmateriale med U(1,6-1,8) og D≥0,25 mm. I de grusede topsands og proksimale forset områder er der mulighed for at opfylde kravene til klasse II sand, som defineret i Figur 3-2, med uensformighedstal ≥ 2.0.

8.3 Ressourceområde 552003 yngre Littorina sand og grus

Ressourceområde 552003 består af yngre Littorina sand og grus. Enheden overlejrer den vestligste og sydligste del af ressourceområde 552002 (ældre Littorina). De to enheder er adskilt af en erosionsdiskordans og et mindre kile formet lag (Figur 8-2 og Bilag B2 – B5), som blev dannet på grund af et kortvarigt fald i vandstand (Figur 7-12). Den fortsatte transgression betød at oddeplatform dannelsen mod vest og syd fortsatte og topset kystsedimenter med spredte strandvoldsdannelser ligeledes. Dog medførte transgressionen over tid at hele systemet druknede og kystaflejringen blev afløst af generel bølge- og strømgenereret sandtransport og aflejring i tynde sandlag og sandbølger.

Figur 8-6 Kriegers Flak ressourceområde 552003 yngre Littorina sand og grus ressource. De røde skraveringer viser tykkelse af dæksand. Udvalgte prøvetagninger er ligeledes angivet. For detaljer se Bilag A10.

Det kileformede lag består af proksimale forsets og består af sand med varierende indhold af grus og sten, som det er dokumenteret i boring 552104 (C8), medens pumpning 552056 (Bilag C3) ud over det høje indhold af grus og sten dokumenterer lavvandsfacies ved tilstedeværelse af træstykker.

De vest og syd prograderende storskala odde platform forsets har generelt en højde på 3 – 5m og består af fin- til mellemkornet sand med svagt indhold af grus og sten, som det ses i boring 552117 (Bilag C10) og boring 552039 (Bilag C28). Platformen overlejres af spredte topsets der består af grovkornet kystsekvenser, delvist som strandvolde (bilag B2 – B4). Todelingen bestående af platform sandet med svagt indhold af grus og sten og topset med højt indhold af grus og sten er dokumenteret i boring 552122 (Bilag C26) samt grabprøverne AQKFGS031 (Bilag C1) og AQKFGS033 (Bilag C2). Udbredelsen og tykkelsen af sy-

stemet samt placeringen af udvalgte prøvetagninger er vist på Figur 8-6 (For detaljer se Bilag A10).

Kortlægningen af ressourceområde 552003 viser at der findes omkring 13,5 mio. m³ odde platform sand med varierende indhold af grus og sten og at der på baggrund af arealdækningen med sandet grus sammen med den seismiske vurdering af topset sedimenter er vurderet en omkring 0,5 mio. m³ mulige grus og sten ressource.

Tidligere undersøgelser dokumenterer at petrografien af ressourceområde 552003 generelt opfylder kravene til højkvalitets beton tilslag og stenmaterialet lever op til klasse M sten. Odde platform sandaflejringerne indeholder klasse B sand der består af sandmateriale med U(1,6-1,8) og D \geq 0,25 mm. I de grusede topsands og proksimale forset områder er der mulighed for at opfylde kravene til klasse II sand, som defineret i Figur 3-2, med uensformighedstal \geq 2.0.

8.4 Subrecent dæklag

Fælles for de 3 ressourceområder 552001, 552002 og 552003 er at de er delvist dækket af det subrecente sanddække. Dæklaget findes pletvist ud over ressourceområderne, som det er vist på Figur 8-3 og kan i visse områder enten opfattes som overjord på odde platform dannelserne eller i sig selv være en sand ressource.

Figur 8-7 Kriegers Flak subrecente dæksandstykkelse i friholdelsesområdet hvor tykkelsen overstiger 0,7m. Detaljeret kort over dæksandstykkelsen se Bilag A6.

Den varierende tykkelse af dæksandlaget over ressourceområderne er dokumenteret i de seismiske profiler Bilag B2 – B5 og som det øverste lag i mange af boringerne 552100 (Bilag C7) 552121 (Bilag C11) 552119 (Bilag C19).

Kortlægningen af dæksandlaget er præsenteret på Bilag A6 og på Figur 8-7. Her vises områder med dæksandstykkelser på over 0,7m i arealet som er friholdt til sandindvinding, der også indeholder arealet som er reserveret til Femer Bælt forbindelsen. Arealerne på Figur 8-7 med tykkelser over 0,7m er potentielt interessante råstofområder for indvinding af fin – mellemkornet sand. Af kortet fremgår det at den vestlige og centrale del af området ikke er råstofinteressant med hensyn til dæksand, medens specielt den sydøstlige del er interessant, da der opnås tykkelser på op til 1,8m. Ressourcemængderne er opgjort i reservationsområdet for Femer Bælt (tykkelser over 0,7m) med et total på 10 mio m³ og hvis man kun tager den sydøstlige del ca. 6 mio m³ hvoraf ca 2 mio m³ findes i området hvor lagtykkelsen overstiger 1m.

I Tidligere undersøgelser af dæksandet viser analyserene at sandet er meget velsorteret med uensformighedstal på 1,5 til 1,6 og med d50 på 0,28 – 0,31. Dæksandet adskiller sig ikke for de underliggende råstoffer med hensyn til indhold af finstof og vil derfor ikke forøge sedimentspillet ved produktion fra området.

8.5 Tidligere sandindvinding

Indvindingsdata fra Kriegers Flak viser at der stort set kun er indvundet fyldsand og det begrænser sig til to perioder 1996 – 1998, hvor der var udlagt et område til indvinding af sandfyld til Øresundsforbindelsen og 2004-2005 til Amager Strandpark.

Figur 8-8 Fyldsand indvindings laster på Kriegers Flak plottet på subrecente dæksandstykkelse i friholdelsesområdet hvor tykkelsen overstiger 0,7m. Grønne firkant viser lokaliseringen af detaljeret backscatter billede på Figur 8-9.

På figur Figur 8-8 ses indvindingsområdet, som er lokaliseret i den vestlige del af det nuværende friholdelses område til sandindvinding. En optælling af de indvundne mængder viser at der i alt er indvundet 1,7 mio m³ og backscatter billedet Figur 8-9 i den centrale af indvindingsområdet viser da også tydelige tegn på intensiv slæbesandsugning.

Figur 8-9 Detaljeret backscatter billede af indvindingsområde på Kriegers Flak. Lokaliseringen ses på Figur 8-8.

I forbindelse med indvindingen af fyldsand til Øresundsforbindelsen var der utilfredshed med at der stedvist var et stort indhold af sten, som vanskeliggjorde indvindingen af sand. På Figur 8-10 ses forklaringen på dette problem, da der i store områder er mindre end 0,7m dæksand over gruslag relateret til strandvoldsdannelser og proksimale forsets i de sen og postglaciale kystdannnelser.

Med hensyn til fremtidige indvindinger vil det med udgangspunkt i herværende rapportering være muligt at optimere indvindingen, da gruslagene kan undgås hvis man koncentrerer sandindvindingen uden for områderne med proksimale aflejringer, medens det ligeledes vil være muligt at fokusere på grus og ral indvinding netop i de proksimale grus- og stenlag.

Figur 8-10 Fyldsand indvindings laster på Kriegers Flak plottet på subrecente dæksandstykkelse i friholdelsesområdet, hvor tykkelsen overstiger 0,7m samt fordeling af grusområder fra overfladesedimentkortet Bilag A4.

8.6 Ressourcebegrænsninger

Kriegers Flak undersøgelsen 2013 er lavet på baggrund af data der dækker hele Kriegers Flak området (Forundersøgelsesområde på Figur 8-11 og Bilag A1) men anlæg af Kriegers Flak Vindmøllepark betyder at en stor del af Kriegers Flak området er forbeholdt vindmølleparken. Den centrale del af undersøgelsesområdet er dog friholdt til råstofindvinding og inden for dette område er en mindre del reserveret sand og grus indvinding til Femern Bælt Forbindelsen. Inden for Friholdelsesområdet er der kun mindre begrænsninger i form af 2 planlagte transformatorstationer til vindmølleparken og tilstedeværelse af 3 lokaliserede vrag.

Figur 8-11 Oversigtskort med angivelse af ressourcebegrænsninger.

9. Anbefaling til supplerende kortlægning

I forbindelse med tidligere indvinding til Øresundsforbindelsen og Amager Strandpark, har det vist sig at der var problemer med uønsket grus indhold i indvinding af fyldsand. Det skyldes at der er indvundet i områder med et tyndt dæksands lag over proksimale grovkornede kystdannelser. I fremtiden vil dette kunne undgås ved at henlægge indvindingen til områder, hvor der ikke findes grovkornede kystdannelser.

Den nye detaljerede seismiske kortlægning, som er udført på baggrund af Energinet 2012 – 2013 data, giver en væsentlig bedre forståelse af den geologiske opbygning af hele Kriegers Flak området, fordelingen af de forskellige råstofenheder og de interne fordelinger af sand og grus sedimenter.

De anvendte prøvetagninger er imidlertid, bortset fra grab prøver og enkelte dybe boringer, alle arkiv data udført i forbindelse med tidligere råstofundersøgelser, hvor der ikke var den samme detaljegrad. Derfor er der en udpræget mangel på prøve dokumentation af de proksimale kystforset og de tolkede strandvoldsdannelser.

Derfor anbefales at der udføres supplerende kortlægning i form at supplerende boringer og sandpumpninger fokuseret i de proksimale kystdannelser, da det derved vil være muligt at give et præcist tal på tilstedeværelsen af grus og ral samt at udfærdige en indvindingsstrategi for indvindingen af de grove sedimenter.

10. Referencer

Binderup, M., Lomholt, S., Andersen, A. og Milters, K. 1995: In survey Kriegers Flak. DGU Kunderapport nr. 52, 1995.

Christensen, C., 1995. The littorina transgressions in Denmark. In A. Fischer (ed.), Man and Sea in the Mesolithic. Coastal settlement above and below present sea level: 15-22. Oxford: Oxbow Books (Monograph 53).

Christensen, C., A. Fischer, A. and Mathiassen, D.R. 1997. The great sea rise in the Storebælt. In L. Pedersen, A. Fischer and B. Aaby (eds.), The Danish Storebælt since the Ice Age – man, sea and forest:45-54. Copenhagen: A/S Storebæltsforbindelsen.

Fischer, A 2013: The Stone Age flood in Denmark and Mesopotamia. Essays in Archaeology and Heritage Studies in Honour of Professor Kristian Kristiansen. BAR International series 2508 2013., pp 35 – 42.

Fischer, A., 1991. Træstubbe på havets bund – eller Syndfloden i Storebælt. VARV 1991(4):119-123.

Fischer, A., 1995. An entrance to the Mesolithic world below the ocean. Status of ten years' work on the Danish sea floor. In A. Fischer (ed.), Man and Sea in the Mesolithic. Coastal settlement above and below present sea level:371-384. Oxford: Oxbow Books (Monograph 53).

Fischer, A. and Pedersen, L. 1997. Site records. In L. Pedersen, A. Fischer and B. Aaby (eds.), The Danish Storebælt since the Ice Age – man, sea and forest:9-324. Copenhagen: A/S Storebæltsforbindelsen.

(Houmark-Nielsen, M., Krüger, J. og Kjær, K.H. 2005: De seneste 150.000 år i Danmark, Istidslandskabet og naturens udvikling. Geoviden Geologi og Geografi nr. 2 2005.

Jensen, J B. 1992: Late Pleistocene and Holocene depositional evolution in the shallow waters near the island of Møn, Se Denmark. Ph.D. Thesis Copenhagen 1992.

Jensen, J.B. & Leth, J.O. 1992: Ressourcekortlægning på Kriegers Flak. Rapport til A/S Øresundsforbindelsen. DGU- Kunderapport nr. 56, 1992.

Jensen, J.B. 2011: Femern Bælt Forbindelsen. Evaluering af Marine Råstoffer. Et skrivebordsstudie Rapport til Femern Belt A/S. GEUS rapport 2011/35.

Larsen B. 2003: Sand til Amager Strandpark fra Kriegers Flak. En ressourcevurdering. GEUS rapport 2003/60.

Larsen B. 2003: Sand til Amager Strandpark fra Kriegers Flak. En ressourcevurdering, supplerende undersøgelser. GEUS rapport 2003/67.

Leth, J. 1992: Råstofgeologiske undersøgelser i Østersøen. Kriegers Flak. Område 552. DGU Kunderapport 20, 1992.

Lomholt, S. & Jensen, J.B. 1993: Ressourcekortlægning på Kriegers Flak. Område 1. Rapport til A/S Øresundskonsortiet. DGU - Kunderapport nr. 60, 1993.

Lomholt, S. & Jensen, J.B. 1994: Ressourcekortlægning på Kriegers Flak. Supplerende slæbesandpumpninger. Rapport til A/S Øresundskonsortiet. DGU - Kunderapport nr. 45,1994.

Nielsen, L.H., Johannessen, P.N. and Surlyk, F. 1988: A Late Pleistocene coarse-grained spit-platform sequence in northern Jylland, Denmark. Sedimentology 35, 915-937.

Nørgaard-Pedersen, N. & Jensen D.J. 2013: Detaljeret bearbejdning af kortlægningsresultater og oplæg til supplerende kortlægning af de marine råstofressourcer I områderne Århus Bugt, Samsø Nordøst, Smålandsfarvandet og Øresund. GEUS Rapport 2013/77.

Tahrir, S. 1984: Surface sediment distribution and subsurface structures of Kriegers Flak (central baltic Sea). Berichte – Reports, Geologisch – Paläontologisches Institut der Universität Kiel, 8 109 pp.

Ramboll, 2013; Kriegers Flak OWF – Geophysical Survey results Report, Kriegers Flak and Horns Rev 3 – Geo Investigations 2012

IHO, 2008; IHO Standards for Hydrographic Surveys, Edition 5, February 2008 - Special Publication No 44

- Kriegers Flak OWF Geophysical _Survey-Results (2013), v4
- Kriegers Flak OWF Interpretive- Survey Report (2013), v4

De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

GEUS

Sandpumpning

0

Grabprøve

Boring

Øster Voldgade 10 1350 København K

Grain Size Distribution Geotechnical

Sample Id:	AQKFGS031
Lab. Id:	KF 31
Submitter:	Energinet.dk
Subject:	KRIGERS FLAK Grab Samples
Date:	November 2012
Executed:	I. Nørgaard, A.Stoican
Remarks:	For mat. < 16mm. 669,73 g >32mm tillagt 16 mm

Total Weight 1606,62 g

Size Fractions

		Size	Size	Weight	Weight	Cumulated amount passing
		mm	Φ	g	%	%
	\square	16,00	-4,00	976,62	60,79	39,21
	0	8,00	-3,00	202,54	12,61	26,61
	Srav	4,00	-2,00	97,26	6,05	20,55
	9	2,80	-1,49	30,32	1,89	18,67
		2,00	-1,00	19,25	1,20	17,47
<u>.</u>	Π	1,40	-0,49	11,85	0,74	16,73
<u>S</u>		1,00	0,00	13,82	0,86	15,87
Ja		0,710	0,49	9,28	0,58	15,29
₹		0,500	1,00	11,36	0,71	14,58
ş	P	0,355	1,49	32,95	2,05	12,53
<u>e</u> .	San	0,250	2,00	106,91	6,65	5,88
S		0,180	2,47	70,27	4,37	1,51
		0,125	3,00	13,34	0,83	0,68
		0,090	3,47	1,37	0,09	0,59
		0,075	3,74	0,18	0,01	0,58
		0,063	3,99	0,14	0,01	0,57
		< 0,063	> 3,99	9,16	0,57	0,00

Size Classes (DGF-Bulletin 1 1988)

	```	veight %
Silt and clay	(< 0,063 mm):	0,57
Sand, fine	(0,063 mm - 0,200 mm):	2,19
Sand, medium	(0,2 mm - 0,6 mm):	12,17
Sand, coarse	(0,6 mm - 2 mm):	2,55
Gravel	(> 2 mm):	82,53
Sum:		100,00

1.0.00

#### Moments Measures (Folk and Wards)

Percentile	Percentile		
Amount in sieve	Amount passing	d(mm)	Φ
5%	95%		-
16%	84%		
25%	75%		
40%	60%		
Median 50%	50%		
75%	25%	6,94	-2,79
84%	16%	1,06	-0,09
90%	10%	0,32	1,67
95%	5%	0,24	2,08

#### **Moments Statistics**

Mean	-0,09
Sorting	
Skewness	
Kurtosis	
Uniformity Coefficient	

The analysis is executed according to DS405.9 DS/EN933-1extended by sieves to the ½ phi scale. Size Classes and Percentiles are found by linear interpolation

#### Formulas

Mean (§16%+§84%+§50%) / 3 (Folk and Ward 1957)

Sorting (\phi84\%-\phi16\%) / 4 + (\phi95\%-\phi5\%) / 6,6 (Folk and Ward 1957)

Kurtosis (\$95% - \$5%) / (2,44 * (\$75% - \$25%)) (Folk and Ward 1957)

Skewness (\operatorname{0.6} + \operatorname{0.6} + \operatorname{0.6} + (\operatorname{0.6} + (\operatorname{

Mean, sorting, skewness and kurtosis are based on "Amount in sieve". Uniformity coefficient is based on "Amount passing". Øster Voldgade 10 1350 København K Tel.: +45 38 14 20 00 Telefax: +45 38 14 20 50 Email: GEUS@geus.dk www.geus.dk



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

# Grain Size Distribution

Sample Id:	AQKFGS033
Lab. Id:	KF 33
Submitter:	Energinet.dk
Subject:	KRIGERS FLAK Grab Samples
Date:	November 2012
Executed:	I. Nørgaard, A.Stoican
Remarks:	For mat. < 2 mm.

## Total Weight 109,26 g

#### Size Fractions

		Size	Size	Weight	Weight	Cumulated amount passing
		mm	Φ	g	%	~ %
		16,00	-4,00	0,00	0,00	100,00
	æ	8,00	-3,00	11,70	10,71	89,29
	lav	4,00	-2,00	3,12	2,86	86,44
	0	2,80	-1,49	1,89	1,73	84,71
	$\square$	2,00	-1,00	3,70	3,39	81,32
<u>.</u>		1,40	-0,49	1,68	1,54	79,78
<u>S</u>		1,00	0,00	1,53	1,40	78,38
Ja		0,710	0,49	1,18	1,08	77,30
₹		0,500	1,00	1,45	1,33	75,97
é	7	0,355	1,49	7,84	7,18	68,80
<u>e</u> .	San	0,250	2,00	36,26	33,19	35,61
S		0,180	2,47	31,91	29,21	6,41
		0,125	3,00	6,73	6,16	0,25
		0,090	3,47	0,22	0,20	0,05
		0,075	3,74	0,00	0,00	0,05
		0,063	3,99	0,00	0,00	0,05
		< 0,063	> 3,99	0,05	0,05	0,00



#### Size Classes (DGF-Bulletin 1 1988)

		/veight %
Silt and clay	(< 0,063 mm):	0,05
Sand, fine	(0,063 mm - 0,200 mm):	14,71
Sand, medium	(0,2 mm - 0,6 mm):	61,86
Sand, coarse	(0,6 mm - 2 mm):	4,71
Gravel	(> 2 mm):	18,68
Sum		100,00

#### Moments Measures (Folk and Wards)

Percentile	Percentile		
Amount in sieve	Amount passing	d(mm)	Φ
5%	95%	12,26	-3,62
16%	84%	2,63	-1,40
25%	75%	0,48	1,06
40%	60%	0,33	1,61
Median 50%	50%	0,30	1,76
75%	25%	0,22	2,15
84%	16%	0,20	2,30
90%	10%	0,19	2,41
95%	5%	0,17	2,58

#### **Moments Statistics**

Mean	0,89
Sorting	1,86
Skewness	-0,72
Kurtosis	2,31
Uniformity Coefficient	1,73

The analysis is executed according to DS405.9 DS/EN933-1extended by sieves to the ½ phi scale.

Size Classes and Percentiles are found by linear interpolation

#### Formulas

Kurtosis (\$95% - \$5%) / (2,44 * (\$75% - \$25%)) (Folk and Ward 1957)

Skewness (\$16%+\$84% - 2*\$50%) / (2*(\$84%-\$16%)) + (\$5%+\$95% - 2*\$50%) / (2*(\$95%-\$5%)) (Folk and Ward 1957) Uniformity Coefficient (\$60% / \$110%) (dgf-Bulletin 1988)

Mean, sorting, skewness and kurtosis are based on "Amount in sieve". Uniformity coefficient is based on "Amount passing". Øster Voldgade 10 1350 København K Tel.: +45 38 14 20 00 Telefax: +45 38 14 20 50 Email: GEUS@geus.dk www.geus.dk



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel

SKIB. "Ar	gonaut R"		DGUNR 551232	2.54	ARB NR:
SEJLRETN	ING.				ARKIV NR. 124-03-552056
POSITION	(utm ).		6106474,5 mN 748232,9 n	Æ	UDFØRT DATO. 20.06.91
GEOGRAF	ISKE KOORDII	NATER	Start: N 55°02'506 E 12°	53'125	udført af. JOL
DECCA.	rød	grøn	violet.		
VANDDYB	DE.(ekkolod).	m 18			
START PRO	ØVESANDPUM	PNING KL	. 16.15	STOP F	PRØVESANDPUMPNING KL. 17.15
NUMMER	KOTE TIL PUMPEFOD.		PRØVEBESKRI	VELSE	
	meter				
552056 Pr. 1+(2)	18-20	Fint - n	Fint - mell. sand indh. af grus/sten.		
Pr. 3	18-20	Fint - n	nell. sand stort indh.	af grus	s/sten.
Pr. 4	21,0	Fint - n	nell. sand. Niveauer 1	ned gru	15/småsten.
Pr. 5	21,5	Fint - m	nell. sand. Niveauer r	ned gru	1s/sten + træ.
Pr. 6 Pr. X	22,0 21-22	Fint - m Træstyk	nell. sand. Niveauer n er fra niveau 21-22 n	ned gru n.	ns/sten .
NAVIGATION	I. GPS	GENEREL	<u>.</u>		
		Fint til mell	sand		
SOLD.					
BEMÆRKNINGER. STRA			CAFI.		
spand fra indløb			Clait		
DGU		Emne: Prøve Krieg	æugning - stiksugning gers Flak		
Udført: JOL.		<b>d.</b> 20.06.91			
Projekt: 552					
Bilagsnr. H5					



Prøvetagningseksempel

Skib:		ARGONAUT		Arb. nr.: 11	
Sejlret	ning:			Arkiv nr.: 124-03-552 062	
Position	n (UTM Zone 32)	:	ıN.mE	<b>Udført dato:</b> 24.09.1992	
Geograf	iske koordinate	r: 55 02.388	8 N 12 54.696 E	<b>Udført af:</b> JBJ/BN	
Decca:					
Vanddybo	le (ekkolod):	17.00 me	ter		
•	. ,				
START	prøvesandpumpn	i <b>ng kl.:</b> 00:21	:40 <b>STO</b>	<b>P</b> prøvesandpumpning kl.: 00:22:10	
Prøve PKV nummer	Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskriv	else		
A	19.0	SAND, finkor sorteret, bi soldet. < 10	met, indhold a modalt, få ska mm.	f groft sand og grus, moderat ller. Prøven er taget under	
В	19.0	SAND, finkornet, indhold af groft sand, velsorteret, få skaller. Prøven er taget marginalt i lasten. <10mm.			
С	19.0	MORÆNELERS k slisken.	MORÆNELERS klumper og skalfragmenter. Prøven er taget på slisken.		
D	19.0	Samme som A.			
				**	
				x	
			·		
Navigati	on:		Generelt:		
GPS DI	FF.		Efter 30 min	blev moræneoverf. nået.	
Sold:	10mm				
Bemærkni	nger:		Stratigrafi:		
Ydelse c	a. 200m3				
Danmarks Geo	ologiske Undersøgelse		Emne: Prøvepu	mpninger på Kriegers Flak	
Geofysisk og I Thoravej 8, 24 Telefon 31 - 10	Maringeologisk afd. 00 København NV 0 66 00				
Udført :	d.	1-0CT-1992	Projekt:		
Kontrol .	d.		J.nr.F	Side nr.: 1	
	. A		Rapport nr.	Bilagsnr. E4	
Godkendt:	u.				
Godkendt:	De Nationale Ge	ologiske Und	ersøgelser	Prøvetagningseksem	
Godkendt:	De Nationale Ge or Danmark og	eologiske Und Grønland	ersøgelser	Prøvetagningseksem	

ก็เหม่ก็กรถแอร เอเฑมเก.

GEUS

Skib:		ARGONAUT		Arb. nr.: 20
Sejlretn	ing:			Arkiv nr.: 124-03-552 068
Position	(UTM Zone 32)	): . n	ηN.mE	<b>Udført dato:</b> 25.09.1992
Geografi	ske koordinate	er: 55 01.186	5 N 12 55.682 E	<b>Udført af:</b> JBJ/BN
Decca:				
Vanddybd	le (ekkolod):	17.00 me	ter	
Ū	X ,			
START	prøvesandpump	<b>ning kl.:</b> 00:08	s:30 <b>STO</b>	<b>P</b> prøvesandpumpning kl.: 00:08:45
Prøve PKV nummer	Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskriv	else	
A 19.0 SAND, fin til mellemkornet, indhold af groft sand og grus, dårligt sorteret,. Gruset består hovedsageligt af flint. Prøven er taget under soldet. <10mm.				
B 19.0 SAND, fin til mellemkornet, svagt indhold af grovs grus. Moderat sorteret. Prøven er taget marginalt < 10mm.				, svagt indhold af grovsand og øven er taget marginalt i lasten
		Materialet p skaller.	å slisken (> 1	Omm) indeholder mange marine
Navigati	on:		Generelt:	
GPS DIF	F.			
Sold:	10mm			
Bemærkni	nger:		Stratigrafi:	
Ydelse c	a. 100m3			
Danmarks Geo Geofysisk og I Thoravej 8, 24 Telefon 31 - 10	ologiske Undersøgelse Maringeologisk afd. 00 København NV ) 66 00		Emne: Prøvepu	mpninger på Kriegers Flak
Udført :	d	. 1-0CT-1992	Projekt:	
Kontrol :	d	•	J.nr.F	Side nr.: 1
	d	•	Rapport nr.	Bilagsnr. E10
Goakenat:				
	e Nationale G	eologiske Und	ersøgelser	Prøvetagningseksem
	De Nationale G or Danmark og Øster Voldgade	eologiske Und g Grønland	ersøgelser	Prøvetagningseksemp

GEUS

Skib:		ARGONAUT		Arb. nr.: 25	
Sejlret	ning:			Arkiv nr.: 124-03-552 082	
Positio	n (UTM Zone 32)	:	mN.mE	<b>Udført dato:</b> 26.09.1992	
Geograf	iske koordinate	r: 55 04.30	5 N 12 58.099 E	Udført af: JBJ/BN	
Decca:					
Vanddybo	le (ekkolod).	19.00 m	ator		
, and you		19:00			
START	prøvesandpumpn	ing kl.: 00:00	0:20 <b>STOP</b>	prøvesandpumpning kl.: 00:00:35	
Prøve PKV nummer	Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskri	velse		
A	21.0	SAND, fin t moderat son Prøven er ta	il mellemkornet, rteret. Gruset be aget under soldef	indhold af groft sand og grus, estår af flint og krystalliner. t. < 10mm.	
В	21.0	SAND, fin t indhold af g marginale de	il mellemkornet, grus ellers som # el af lasten. <	indhold af groft sand, svagt A. Prøven er taget i den 10mm.	
	-	Efter ca. 1( klumper på s var nået.	Dmin pumpning ble Slisken, hvilket	ev der observeret morænelers- betyder at bunden af sandlaget	
	-				
				x	
Navigati	on:		Generelt:		
GPS DIF	F.				
Sold:	10mm				
Bemærkni	nger:		Stratigrafi:		
Ydelse c	a. 100m3				
Danmarks Geo Geofysisk og M Thoravej 8, 240 Telefon 31 - 10	ologiske Undersøgelse Aaringeologisk afd. 20 København NV 66 00		Emne: Prøvepump	ninger på Kriegers Flak	
Udført :	d.	1-0CT-1992	Projekt:		
Kontrol :	d.		J.nr.F	Side nr.: 1	
Godkendt:	d.		Rapport nr.	Bilagsnr. E24	

0
1
GEUS

De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

DGUNR: 541204.1



BILAG F1



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K









Prøvetagningseksempel





De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

Prøvetagningseksempel





Prøvetagningseksempel

			D	GUNR 541204.28	
	Skib: Sejlretn	ing:	Ahlsell Start 170 s	ilut 170	Arb. nr.: 1271 Arkiv nr.: 124-03-552 12
	Position Geografic	(UTM Zone 32) ske koordinate	: . n r: 54 59 704	N . mE	Udført dato: 04.08.1993 Udført af: JBJ/BN
	Vanddybde	e (ekkolod):	me	eter STOP	-(boic.on) stayons?
	Prøve PKV nummer	prøvesandpumpn Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskriv	relse	vesandpumpning KT.: U0:10:35
	1A		SAND, Fin - af grus, vel	mellem, indhold af sorteret, grusklast	groft sand og svagt indhold er flint og krystalliner.
	1M		SAND, mellem moderat sort	n – groft, indhold a eret, grusklaster f	f fint sand og grus, lint og krystalliner.
	15		SAND, fin - af grus, vel På slisken m flint klaste Start 54 59,	mellem, indhold af sorteret. ange skaller, sten r, palæozoiske kalk 704N 12 55,571E Slu	groft sand og svagt indhold og grus, marine skaller, sten,sandsten, ravstykke. t 54 59,718N 12 55,571E
	Navigatio	on:	cher	Generelt:	taviget long
	DGPS D4/ Sold:	10mm		Sugedybde 2 til 3	n zran
	<b>Bemærkn</b> ir Fuld Last	n <b>ger:</b> : 330kub	(Parigi)	Stratigrafi:	Bennets Steam
ļ	Danmarks Geo Geofysisk og M Thoravei & 240	iogiske Undersøgelse laringeologisk afd. 0 København NV 66 00	(411 stagets)	Emne: Kriegers Fla	
	Telefon 31 - 10				
	Teleton 31 - 10 Udført :	d.	17-AUG-1993	Projekt:	



Skib:	Ahlsell		Arb. nr.:	1281	01
Sejlretning:	Start 156 Slut 217		Arkiv nr.:	124-03-552	128
Position (UTM Zone 32):	. mN .	mE	Udført dato:	08.08.1993	
Geografiske koordinater:	55 00 893 N 12 55 9	514 E	Udført af:	JBJ/BN	
Decca:					
Vanddybde (ekkolod):	17.00 meter				
START provesandpumphin	a k1.: 00:13:08	STOP prov	esandoumoning	k1.: 00:14	08

PKV nummer	Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskriv	relse
1A		SAND, mellem sorteret.	n - fin, indhold af groft sand og grus, modera
1M	al antes 1 agreed	SAND, mellem skaller, man sorteret.	n, stærkt indhold af grus og grovsand, marine ge karakteristiske grønne korn, flint moderat
15		SAND, fin -	mellem, velsorteret, få cardium.
		Start 55 00, Slut 55 00,	934N 12 55,511E 893N 12 55,514E
		and the second	
Navigat	ion:		Generelt:
Navigat DGPS	D4A		Generelt: Sugedybde 2 til 3m
Navigat DGPS Sold:	D4A 10mm		Generelt: Sugedybde 2 til 3m
Navigat DGPS Sold: Bemærkr Fuld La	ion: D4A 10mm inger: st 330kub		Generelt: Sugedybde 2 til 3m Stratigrafi:
Navigat DGPS Sold: Bemærkr Fuld La Danmarks G Geotysisk og Thoravej 8. Telefon 31	tion: D4A 10mm inger: st 330kub eologiske Undersøgels Maringeologisk atd. 400 København NV 10 66 00	e	Generelt: Sugedybde 2 til 3m Stratigrafi: Emne: Kriegers Flak
Navigat DGPS Sold: Bemærkr Fuld La Danmarks G Geotysisk og Thoravej 8, 3 Telefon 31 Udført	tion: D4A 10mm inger: st 330kub eologiske Undersøgels Maringeologisk atd. 4400 København NV 10 66 00 ;	e d. 17-AUG-1993	Generelt: Sugedybde 2 til 3m Stratigrafi: Emne: Kriegers Flak Projekt:
Navigat DGPS Sold: Bemærkr Fuld La Danmarks G Geofysisk og Thoravej 8.3 Telefon 31 Udført Kontrol	tion: D4A 10mm inger: st 330kub eologiske Undersøgels Maringeologisk atd. 2400 Københevn NV 10 66 00	• d. 17-AUG-1993 d.	Generelt: Sugedybde 2 til 3m Stratigrafi: Emne: Kriegers Flak Projekt: J.nr.F BLAG F74



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

Skib: Glarea			002100			
anddybde: 17	7.7 m		Udført dato: 30	0/5 1994		
lavigation: Sh	ipmate 250 DGPS		Udført af: SLO/	JBJ		
old: Ingen						
røve nr.	Prøvebeskrivelse					
	SAND, mellem - fint, s	SAND, mellem - fint, svagt indhold af groft sand, velsorteret.				
3	SAND, mellem - fint, s sten, flint og krystallin	svagt indhold er.	d af groft sand, svagt indh	old af grus	og	
0	SAND, mellem - groft,	velsorteret,	svagt indhold af grus og	sten, flint c	og	
	krystanner.					
Slæb nr.	Start prøvesandpun	npning	Stop prøvesandpun	npning		
Slæb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl	npning Ki.	Stop prøvesandpun Position Nb Øl	npning Ki.		
Sleeb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	Npning KL. 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	<b>Npning</b> KI. 15.48		
Slæb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	<b>KI.</b> 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	<b>15.48</b>		
Slæb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	<b>KI.</b> 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	<b>npning</b> Kl. 15.48		
Siæb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	<b>Npning</b> <b>KI.</b> 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	npning Ki. 15.48		
<b>Slæb nr.</b> 1	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	<b>KI.</b> 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	<b>KI.</b> 15.48		
Sleeb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	<b>KI.</b> 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	<b>15.48</b>		
Slæb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.83 12 55.33	npning Kl. 15.30	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 02.24 12 54.58	Noning Ki. 15.48 e evt. rende	e på	

Der blev lastet 350 m3 på 18 min.

DGU 15/6 1994 JBJ



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel

Skib: Glarea			Arkiv nr: 124-03	3-552160		
Vanddybde: 17.5	m		Udført dato: 30	/5 1994		
Navigation: Shipma	ate 250 DGPS	Udført af: SLO/JBJ				
Sold: Ingen						
Prøve nr.	Prøvebeskrivelse					
A	SAND, mellem - groft, moderat sorteret, stærkt indhold af grus og sten, krystalliner og flint, bimodalt.					
В	SAND, mellem - groft, grus og sten, krystallin	moderat sort er og flint, bil	eret, stærkt - meget stær nodalt.	rkt indhold af		
С	SAND - GRUS, mellem - groft sand, moderat sorteret, bimodalt, indhold af sten, krystalliner og flint.					
	Mange sten i nordvestlige ende af slæbet, hvor 30 - 40% af prøverne udgøres af grus og sten. Specielt mange sten er observeret ved positionerne 55 02.37 N 12 55.07 og 55 02.19 N 12 55.42 Ø.					
Sleeb nr.	Start prøvesendpum	pning	Stop prøvesandpum	pning		
	Position Nb Øl	кі.	Position Nb Øl	КІ.		
1	55 02.05 12 55.60	16.29	55 02.28 12 55.07			
2	55 02.28 12 55.07		55 02.19 12 55.42	16.48		
Bemærkninger. Der er udtaget 6 pos	ser med grus og sten til	kvalitetsbedø	mmelse af stenene.			

DGU 15/6 1994 JBJ

**BILAG F5** 



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

Skib: Glarea Arkiv nr: 124-03-552167				3-552167	
Vanddybde: 18.2 m	n		Udført dato: 3	0/5 1994	
Navigation: Shipmate 250 DGPS Udført af: SLO/JBJ				JBJ	
Sold: Ingen					
Prøve nr.	Prøvebeskrivelse				
A	SAND, mellem - fin, svagt indhold af grus klaster, velsorteret, svagt indhold af marine skaller.				
В	SAND, mellem - groft, moderat sorteret, stærkt indhold af grus og sten, bimodalt, svagt indhold af marine skaller.				
С	SAND, mellem - fin, velsorteret, indhold af grus og få sten, indhold af marine skaller.				
Slæb nr.	Start prøvesandpun	opning	Stop prøvesandpun	npning	
Slæb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øi	npning Ki.	Stop prøvesandpun Position Nb Øl	npning Ki.	
Sleeb nr.	Start prøvesandpun Position Nb Øi 55 00.90 12 54.94	<b>1pning</b> KI. 22.35	Stop prøvesandpun Position Nb Øl 55 01.12 12 54.12	22.56	

DGU 15/6 1994 JBJ



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel

Skib: Glarea			<b>Arkiv nr:</b> 124-03	3-552174	
Vanddybde: 18.4 m	n		Udført dato: 31/5 1994		
Navigation: Shipma	ate 250 DGPS		Udført af: SLO/JBJ		
Sold: Ingen					
Prøve nr.	Prøvebeskrivelse			制度和各项使用	
A	SAND, mellem - fint, v	elsorteret, sv	agt indhold af marine sk	aller.	
В	SAND, mellem, velsor indhold af marine skal	teret, svagt in Ier.	ndhold af fint og groft sar	nd, svagt	
с	SAND, mellem - fint, v	elsorteret, sv	agt indhold af marine sk	aller.	
Slæb nr.	Start prøvesendpum	pning	Stop prøvesandpum	pning	
	Position Nb Øi	KI.	Position Nb Øl	К.	
1	55 00.23 12 55.36	05.54	55 00.25 12 54.19	06.05	
		]			
Bemærkninger.					
Der blev lastet 350 n	n ³ på 11 min.				

DGU 20/6 1994 JBJ



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel



BILAG F19



Prøvetagningseksempel





**BILAG F20** 



Prøvetagningseksempel







De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

Prøvetagningseksempel



**BILAG F9** 



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel







Prøvetagningseksempel

Skib:	ARGONAUT		Arb. nr.:	9
Sejlretning:			Arkiv nr.:	124-03-552 064
Position (UTM Zone 32):			Udført dato:	25.09.1992
Geografiske koordinater:	55 02.263	12 53.125	Udført af:	JBJ/BN
Decca:				

Vanddybde (ekkolod): 18.00 meter

**START** prøvesandpumpning kl.: 00:01:15

**STOP** prøvesandpumpning kl.: 00:01:35

Prøve PKV nummer	Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskriv	else				
A og D	20.0	SAND, fin-mellemkornet, indhold af groft sand og grus, dår ligt sorteret. Gruset består hovedsageligt af flint og kry stalliner, indhold af marine skalfragmenter. Prøven er taget under soldet. < 10mm.					
B og E	20.0	SAND, finkor Prøven er ta	SAND, finkornet, velsorteret, marine skalfragmenter. Prøven er taget marginalt i lasten. < 10mm.				
C og F	20.0	STEN og GRUS liner, få sa	STEN og GRUS, afrundet til velafrundet, flint og krystal- liner, få sandsten, indhold af grenstykker.				
		Temmeligt st	Temmeligt stort stenindhold mulig ral ressource.				
				``.			
Navigati	on:		Generelt:				
PS DIF	F.						
Sold:	10mm						
Bemærkni	nger:		Stratigrafi:				
Ydelse c	a. 150m3						
Danmarks Geologiske Undersøgelse Geofysisk og Maringeologisk afd. Thoravej 8, 2400 København NV Telefon 31 - 10 66 00			<b>Emne:</b> Prøvepumpninger på K	riegers Flak			
Udført :	. (	I. 1-0CT-1992	Projekt:				
Kontrol :		l.	J.nr.F	Side nr.: 1			
Godkendt:		l <b>.</b>	Rapport nr.	Bilagsnr. E6			



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K

Skib: Glarea		Arkiv nr: 124-03-552173					
Vanddybde: 18.2 m	anddybde: 18.2 m Udført dato: 31/5 1994			/5 1994			
Navigation: Shipma	ate 250 DGPS		Udført af: SLO/JBJ				
Sold: Ingen							
Prøve nr.	Prøvebeskrivelse						
А	SAND, mellem - fint, v	elsorteret.					
В	SAND, mellem - fint, v	AND, mellem - fint, velsorteret, indhold af marine skaller.					
с	SAND, mellem - fint, v	velsorteret.					
Slæb nr.	Start prøvesandpumpning		Stop prøvesandpumpning				
	Position Nb Øl	КІ.	Position Nb Øl	КІ.			
1	55 00.41 12 55.29	04.59	55 00.51 12 54.74	05.20			
Bemærkninger.							
Der blev lastet 350 r	m³ på 21 min.						

DGU 20/6 1994 JBJ



De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel





Prøvetagningseksempel

		D	GUNR 551232.82			
Skib: Sejlretn Position Geografi Decca: Vanddybd START	ing: (UTM Zone 32 ske koordinat e (ekkolod): prøvesandpump	Ahlsell Start 130 Start 13	STut 170 mN . mE 5 N 12 53 592 E eter 5:45 <b>STOP prø</b> v	Arb. nr.: 1321 Arkiv nr.: 124-03-552 1: Udført dato: 04.08.1993 Udført af: JBJ/BN		
Prøve PKV nummer	Kote til Pumpefod meter	Prøvebeskriv	relse			
1A		SAND, fin - marine skall	mellem, velsorteret, er.	indhold af mørke sandkorn		
1M		SAND, fin - mellem, indhold af grusklaster, velsorteret, grusklaster flinmt og krystalliner, mørke sandkorn, marine skaller.				
15		SAND, fin - mellem, velsortert, indhold af mørke korn Mange skaller på sold, mange lergytje lagstykker Start 55 00 322N 12 53 614E Slut 55 00 346N 12 53 592E				
Navigatic DGPS	on:	tiley E 113 5 sbovie	Generelt: Sugedybde 2 tilk 3	m		
Sold:	10mm			Salar Iday		
Bemærknin Fuld last	<b>ger:</b> 330kub		Stratigrafi:			
Denmarks Geol Geofysisk og Mi Thoravej 8, 2400 Telefon 31 - 100	ogiske Lindersøgelse aringeologisk afd. 3 København NV 86.00	a PLanger Ch	Emne: Kriegers Flak			
Udført :	d	. 17-AUG-1993	Projekt: J.nr.F			





De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland Øster Voldgade 10 1350 København K Prøvetagningseksempel